

“Du hade tur att du var reko”
**– En studie om identitet, territoriell stigmatisering och
organisatoriskt deltagande**

Av: Fatih Kulbay & Robin Sütcü

Handledare: Zhanna Kravchenko
Södertörns högskola | Institutionen för Samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 HP
Sociologi | Hötterminen 2018

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Sammanfattning

Denna uppsats har gjorts av Fatih Kulbay och Robin Sütcü och syftar till att undersöka hur ens identitet och självbild påverkas av att bo på en territoriellt stigmatiserad plats men också av den inverkan civilsamhället har på individens känsla av tillhörighet. Uppsatsen blottlägger även strategier för att hantera stigmat. Vår fältstudie har omfattats av semistrukturerade intervjuer, vilka tagit plats i Fryshuset Husby och Reactor i Husby. Primära teorin har varit Erving Goffmans begrepp *stigma* som gjorts empiriskt mätbar av Bruce G. Link och Jo C. Phelan. Dessutom har Norbert Elias och John L. Scotsons tes ur *Etablerade och Outsiders* om grupperingar använts i analysen samt tidigare forskning. Undersökningen har gett varierande resultat kring individernas identitet och självbild, som i vissa fall stärkts, i andra fall lett till osäkerhet och frustration vilka i sin tur givit upphov till olika strategier. Dessutom korreleras deras identitet och känsla av tillhörighet till Husby respektive övriga samhället, som relateras till Goffmans *slutgiltiga mognadsfas* där organisationer inom den stigmatiserade platsen haft en positiv påverkan på individens identitet, självbild och känsla av tillhörighet.

Populärvetenskaplig sammanfattning

Denna uppsats undersöker hur ens identitet och självbild påverkats av att bo i en förort som ofta kopplas till negativa föreställningar om området, samt hur civilsamhället har påverkat identitetens känsla av tillhörighet. Uppsatsen består av intervjuer som genomförts på unga vuxna i åldern 20–25, vilka har tagit plats i Reactor och Fryshuset Husby i Husby. Vi har analyserat resultatet med hjälp av våra teoretiska begrepp som i huvudsakligen behandlar forskningsämnet. Studien kommer fram till att den geografiskt avgränsade stigmatiseringen har främst gett upphov till skapandet av en negativ självbild och identitetsskapande. Detta har givit plats för olika slags strategier för att kunna hantera stigmat. Allt detta spelar en större roll när platsen individerna bor på är en stigmatiserad plats men där organisationer inom den platsen har haft en positiv inverkan och fungerat som en resurs för individens identitet, självbild och känsla av tillhörighet.

Nyckelord: Goffman, Identitet, Organisationer, Stigma, Strategier, Exkludering, Inkludering

Abstract

This paper's written by Fatih Kulbay and Robin Sütçü, which aim has been to explore how living in a territorially stigmatized place affects one's identity and self-image, but also of the impact that civil society have on the individuals sense of belonging. The aim has also been to exteriorize coping-strategies from the stigmatization. This field study is comprised of semi-structured interviews which have taken place in Fryshuset Husby and Reactor in Husby. Our theoretical framework has been Erving Goffman's concept of *stigma* which have made operationalized by Bruce G. Link and Jo C. Phelan. The thesis regarding grouping in Norbert Elias and John L. Scotsons *The Established and the Outsiders* have also been utilized in our analysis as well as previous research. The result has been varying overall on the individuals' identity and self-image, which have in some cases been strengthened, in other cases lead to further insecurities or frustration, which in turn gave rise to different strategies. Furthermore, a correlation between one's identity and sense of belonging to Husby and society at large respectively exists, which relates to Goffman's *final phase of maturity* where these organizations have had a positive impact on the individuals' identity, self- image and belonging.

Keywords: Goffman, Identity, Organizations, Stigma, Strategies, Exclusion, Inclusion

Förord

I skapandet av denna uppsats har båda författarna varit aktiva och skrivit samtliga avsnitt tillsammans, från uppsatsens idéstadium till dess slut. Däremot har exempelvis berättelsen i inledningen grundat sig i en av författarnas upplevelser i sin vardag. Även datainsamlingen i form av intervjuer har utförts av båda studenterna där ena utförde samtliga intervjuer i Reactor och den andra i Fryshuset Husby.

Tack

Vi vill först och främst tacka våra intervjupersoner som varit villiga att ställa upp och dela med sig av personliga upplevelser samt personalen i Fryshuset Husby och Reactor som låtit oss besöka. Dessutom vill vi tacka alla som hjälpt till med utformandet av denna undersökning, och ett särskilt tack riktar vi till Zhanna Kravchenko vars vägledning och rådgivning under denna resas gång har varit ovärderlig. Stort tack till våra nära och kära som varit stöttande och hänsynsfulla under hela processen, ni vet vilka ni är. Slutligen, tack till den polis där ute som omedvetet gav oss titeln för denna uppsats.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1. Syfte & frågeställningar.....	7
1.2. Disposition.....	7
2. Tidigare forskning.....	8
2.1. Identitet kopplat till organisationer.....	8
2.2. Segregation som ett resultat av ojämlikhet.....	10
2.3. Identitetens påverkan av ojämlikhet och organisationer.....	12
3. Teori.....	14
3.1. Stigma.....	14
3.2. Operationalisering.....	15
3.3. Territoriell stigmatisering.....	18
3.4. Förklaringsmodell.....	19
4. Metod.....	20
4.1. Urval.....	21
4.2. Kritiska reflektioner.....	22
4.3. Utförande.....	23
4.4. Bearbetning.....	24
4.5. Trovärdighet och tillförlitlighet.....	26
4.6. Etiska ställningstaganden.....	27
5. Resultat och analys.....	27
5.1. Plats (romantisering respektive demonisering av Husby).....	28
5.2. Tillhörighet till samhället.....	32
5.3. Organisation.....	36
5.4. Sammanfattning.....	40
6. Slutdiskussion.....	43
7. Bilagor.....	47
8. Källförteckning.....	49
8.1. Litteratur.....	49
8.2. Hemsidor.....	50

1. Inledning

Av en egen erfarenhet; en kall höst 2018 väntar jag på min vän utanför min port för att sedan åka och se en kvalmatch till division ett i fotboll. Just i den stunden då jag lyfter upp blicken mot bilvägen ser jag två springande poliser mot mig från ögonvrån. Jag hinner lyfta upp händerna och uttalar mig om vad är det som pågår innan jag blir nedbrottad i marken. I samma ögonblick hinner jag dra mig loss och ställer mig upp, polismännen skriker så högt att grannarna går ut på balkongen. Polismännen undrar vad jag gör i det området varav jag uppger att jag bor i huset bakom mig och väntar på min vän, som nu anlant till platsen. De vill inte låta oss åka, fortsätter med förhöret och undrar om vi bär vapen eller innehar narkotika. Vi blir behandlade som kriminella, stämningen känns hotfull mellan oss och dem, det sker en ID-kontroll och det visar sig att vi inte har ett kriminellt register. De upplevdes besvikna över att vi inte hade ett kriminellt register och jag upplevde att poliserna önskade sig att vi vore kriminella. Den ena polismannen gav oss tillbaka våra id-handlingar och sa: *“Du hade tur att du var reko.”*

Plats: Stockholmsförort 2018

Denna berättelse illustrerar hur viktig platsen är som social arena i skapandet av negativa stereotyper och hur territoriellt stigmatiserade platser “smittar av sig” på de individer som bor i dessa områden. Händelsen utspelade sig i en stigmatiserad förort i Stockholms urbana periferi, och exemplifierar hur stigmatiserade platser i det sociala landskapet ofta kopplas till kriminalitet och våld och som kan ha negativa konsekvenser för individen som blivit “smittade” av platsens stigma. Således är det av stor sociologisk relevans, men också samhällsvetenskapligt viktigt i stort, att undersöka hur individer som bor i dessa platser påverkats gällande identitetsskapande och deras självbild.

I försommaren 2013 blev förorten Husby uppmärksam i media på grund av de bilbränder och sammandrabbningar mellan polis och unga Husbybor som ägde rum. Dessa händelser kantades av en politisk spänning och konkurrerande uppfattningar om händelserna, vilket lett till förändringar i Sveriges sociala landskap. Makthavare som tog plats i det offentliga rummet fick tolkningsföreträde om händelserna, vilka ofta bestod av förutfattade meningar om liknande utsatta förorter i Stockholms fattiga stadsdelar. Det som saknades var däremot Husbybornas röst kring händelsen, som istället möttes med stor skepsis, ignorans eller avfärdande. Som ett resultat av dessa så kallade majhändelser och den mediala täckning som medförde blev Husby

i ännu större mån förankrad med negativa förknippelser, kriminalitet och våld. Detta menas ha bidragit till att Husby blivit en stigmatiserad plats, där media och politiker varit de främsta aktörerna i formandet av denna bild av platsen Husby.¹

Efter dessa händelser har civilsamhället fått en större roll i Husby och andra liknande marginaliserade förorter. I Husby har organisationer i civilsamhället fungerat just som den röst som Husbyborna aldrig fick under kravallerna 2013. Dessa så kallade “förortsrörelser” har varit viktiga för individer som bor i dessa områden, där deras åsikter tidigare blivit förbisedda och varit tongivande i formandet av unga vuxnas identiteter och gemenskaper, som tidigare varit maktlösa.²

1.1. Syfte & frågeställningar

Denna studie syftar till att undersöka hur unga vuxnas självbild och identitet påverkas dels av platsen de bor på, ett stigmatiserat område, men också hur deras identitet påverkas av civilsamhället i bostadsområdet. Här vill vi även blottlägga eventuella strategier de unga Husbyborna har för att hantera stigmat.

- *Hur påverkas unga vuxna Husbybornas identitet och självbild av det stigma som ofta kopplas till Husby?*
- *Vad för strategier används bland unga Husbybor för att hantera stigma kopplad till platsen?*
- *Hur har Husbybornas tillhörighet i Fryshuset Husby alternativt Reactor påverkat deras känsla av tillhörighet och identitet i stort?*

1.2. Disposition

Uppsatsen är indelad enligt följande; Nedan presenteras inledningsvis tidigare forskning där nyligen undersökningar kring identitetsskapande, stigma, etnicitet och föreningars vikt i identitetsprocesser behandlas, dels övergripande men också väldigt nära vår egen undersökning där olika förorter i Sverige och Stockholm tidigare har undersökts. Därefter presenteras

¹ Paulina, de los Reyes (red) & Magnus, Hörnqvist. *Bortom kravallerna. Konflikt, tillhörighet och representation i Husby*. Stockholm, Stockholm. 2016. s. 9–11.

² León René, Rosales & Aleksandra, Ålund. *Aktivism som platskamp. Självpositionering och medborgarskapande inom den svenska förortsrörelsen* Arkiv: Tidskrift för samhällsanalys nr. 09 2018, s. 53 – 76. Doi: <https://doi.org/10.13068/2000-6217.9.2>. 2018, s. 54.

studiens teoretiska verktyg, där vi även för förtydligandets skull skapat en förklaringsmodell där samtliga teoretiska analysverktyg komprimerats och samlats under samma rubrik. Här ingår även hur teorierna kommer kunna användas senare i analysen och hur dessa gjorts empiriskt mätbara (operationaliserats). Därefter förklarar vi hur vi gått tillväga kring insamlingen av material och hanteringen av sagda material i analysen. Slutligen presenteras våra resultat som sammanvävs med en analys av empirin, vilka tematiserats och placerats underrubriker. Slutligen återfinns en slutsats som baseras på vår undersökning där vi slutligen besvarar våra frågeställningar.

2. Tidigare forskning

Detta kapitel ämnar ge bakgrund till detta empiriska fält, där identiteten kopplas först till organisationer, stigma och ojämlikhet i stort, men som även konkret belyser hur detta ter sig i en svensk och Stockholmsk kontext. Detta kapitel kommer att tematiskt påvisa hur fältet som behandlat och behandlar stigma, identitet och organisationer ser ut, vilket slutligen kommer att blottlägga den relevans och det bidrag som vår studie har.

2.1. Identitet kopplat till organisationer

Göran Ahrne & Apostolis Papakostas skriver i *Organisationer, samhälle och globalisering* att organisationer spelar en viktig roll för gällande människors känsla av tillhörighet. Det är via människors medlemskap i organisationer som vi förstår människors handlingar och motiv, där deras interaktioner måste förstås i relation till organisationerna de tillhör. Alltså påverkas ens identitet även av de organisationer en tillhör. Tillhörigheten till organisationer innebär att individen formellt har en plats som hen är välkommen till, så länge personen följer de uppsatta reglerna inom organisationen. På samma sätt medför tillhörighet även utestängning, där icke-medlemmar normalt utestängs. Dessa gränser uppehålls av medlemmar som sorterar andra utifrån vilka som har rätt att tillhöra gruppen och vice versa. Alltså kan organisationer tolkas som materialiserade sociala relationer, lika inkluderande såväl som exkluderande som en byggnad. Denna tes berör vårt forskningsämne direkt, nämligen att individens tillhörighet till organisationen ger personen en identitet, oavsett hur detta gestaltar sig.³

³ Göran, Ahrne & Apostolis, Papakostas. “*Organisationer, samhälle och globalisering*”. Studentlitteratur AB. 2. Uppl. Lund. 2014. s. 16–17 & 19.

Forskare har även undersökt hur föreningsliv i Stockholms urbana periferi påverkat individens identitet och känsla av tillhörighet. Till skillnad från föregående forskare fokuserar Lisa Kings på etnicitetens vikt i dessa områden, och menar att ett viktigt sociologiskt spørsmål är civilsamhällets roll för olika grupper i segregerade samhällen. Kings analyserar hur detta ter sig i den urbana periferin i Stockholm och gör en komparativ studie mellan två marginaliserade bostadsorter som ligger dels geografiskt nära Husby, nämligen Rinkeby och Tensta.⁴ Kings menar på att det råder en slags geografisk avskärning hos de lokala föreningarna som påverkat medlemmarnas känsla av tillhörighet. Invånarna i den urbana periferin känner också ofta att de befinner sig i ett tillstånd av anomali, att de avviker från det normala i förhållande till samhället på grund av platsen de bor på och lever i. Känslan av exkludering ger lokala föreningslivet viktiga symboliska roller, där särskilt föreningar som är starkt bundna till platsen inte har starka förbindelser med andra föreningar och organisationer utanför området. Som ett resultat av detta har föreningslivet i den urbana periferin blivit lokaliserat, som medfört en distans mellan dessa föreningar och andra grupper för organisering.⁵

Kings uppenbarar även hur en strukturell ojämlikhet baserat på segregation också påverkar hur det organisatoriska livet ser ut i Stockholms urbana periferi. Just kring ojämlikhet kopplat till organisationer fördjupar sig Christofer Edling & Fredrik Liljeros i, som berör hur Sverige ser jämställt ut, men att det i flera dimensioner finns mönster av ojämlikhet. Detta kallas för *social skiktning* där det svenska samhället är indelat i olika avgränsade sociala skikt, i vilka olika grupper i samhället lever under vitt skilda omständigheter och olika förutsättningar att forma och påverka sina liv.⁶ Göran Ahrne kopplar denna idé om sociala skikt till organisationer, vilka han menar upprätthåller de ojämlika mönster som sociala skiktning reproducerar. Han menar att sociala skiktningar baseras på maktrelationer som reproduceras och omskapas via organisationer. Har en aktör kontroll över de resurser som en organisation ackumulerat har en även möjligheten att utöva makt på andra inom sagda organisation, då de är beroende av resursen ifråga. Detta gäller alla olika organisationsformer. Denna beroenderelation kan

⁴ Lisa, Kings. "Förorten och föreningen - förvandlingen av det lokala.", s. 55 – 70. I: Filip, Wijkström (red.) *Civilsamhället i samhällskontraktet. En antologi om vad som står på spel*. European Civil Society Press, Göteborg. 2012. s. 59.

⁵ Ibid. s. 63 & 66-67.

⁶ Christofer, Edling & Fredrik, Liljeros. "Social skiktning", s. 8-31. I: Christofer, Edling & Fredrik, Liljeros, *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2. Uppl., Liber, Stockholm, 2016. s. 9-10.

förstärkas och bli än mer ojämlik om de underordnade medlemmarna innehar flera faktorer som reproducerar skiktning, såsom kön, etnicitet eller bostadsort.⁷

Statistik visar att majoriteten av Husbyborna har en invandrabakgrund, där förorten i sig har kantats av negativ uppmärksamhet i media, särskilt med tanke på Husbykravallerna 2013 och där arbetslösheten i förorten är väldigt hög i jämförelse med övriga Sverige.⁸ Således kan det argumenteras för att Husbybor i flera avseenden är lågt placerade i det sociala skiktet i Sverige.

2.2. Segregation som ett resultat av ojämlikhet

Ove Sernhede ger vidare inblick i stigmatiseringsprocessen i Sveriges utsatta förorter. Marginaliserade förorter kännetecknas bland annat av en territoriell stigmatisering; nämligen att invånarna i dessa områden utestängs från övriga samhället, där de dagligen påminns om att platsen förknippas med misslyckande och att de är oönskade. Konsekvensen av denna stigmatisering kopplad till ett territorium blir en skärpt inre social differentiering där medlemmarna dels får det svårt att lita på varandra, har en låg grad av solidaritet, men också där medlemmar betonar sin moraliska status till skillnad från de medlemmar som tar socialbidrag. Detta skapar grupperingar och friktion även inom området. Genom att diskreditera ens grannar tillskrivs ett egenvärde.⁹

Sernhede menar att i jämförelse med ghetton som genomsyras av reell kriminalitet, dagligt våld och terror kan inte svenska utsatta förorter ses som osäkra platser. Istället är det *känslan* av farlighet som råder. Denna känsla av farlighet har till stor del skapats av media, där förövare generaliseras till etniska minoriteter som bor i fattiga invandrarområden, i så kallade 'invandrargång'. Sernhedes tes är att det finns en diskrepans mellan verkligheten och känslan av farlighet som media skapat, där en hotfull ungdom i en farlig förort trängt djupt in i Sveriges medvetande.¹⁰ De unga representerar den vandalism, kriminalitet och våld som kännetecknar områdena där de unga upplever sig utsättas för ungdomsfientlighet och diskriminering. Utifrån

⁷ Göran, Ahrne. "Intersektionalitet", s. 177 – 96. I: Christofer, Edling & Fredrik, Liljeros, *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2016. s. 186–188.

⁸ Hörnqvist & De los Reyes 2016, s. 50–53.

⁹ Ove, Sernhede. "Förorten som exil", *Loïc J.D. Wacquant och postindustriella fattigdomsmönster*, s. 109 - 24. I: Thomas, Johansson & Ove, Sernhede (red.) "Urbanitetens omvandlingar - kultur och identitet i den postindustriella staden. Daidalos, Göteborg. 2003. s. 114–117.

¹⁰ Ibid. Sida 118–119.

dessa känslor har frustration och vrede byggts upp som en konsekvens av olika uteslutningsprocesser och lett till en glorifiering av våld och brott.¹¹

Stigmatiseringen genomsyrar det organisatoriska i dessa områden, som har väl utbyggda organisationsstrukturer och fungerande gräsrotsorganisationer men där dessa offentliga institutioner upplöser och isolerar invånarna emellan. De som arbetar i dessa offentliga strukturer känner också av ett stigma då de som arbetar här representerar ett medelklassideal som verksamheterna har som värdegrund, i syfte att integrera immigranterna i samhället. Paradoxalt nog bidrar således dessa kommunala organisationer till stigmatiseringen då verksamheterna präglas av misstänksamhet, främlingskap och distans som då sammanflätas med missnöjet och beroende som invånarna har till dessa institutioner, vilket i sin tur förstärker stigmatiseringen. Detta mönster återupprepar sig, där invånarnas känsla av isolation gentemot övriga samhället förstärks ju mer samhället investerar i likartade integrationsprogram.¹²

Vidare har sociologer även utforskat de spänningar som existerar i den urbana periferin. Den ekonomiska segregationen i Stockholm har utvecklats och polariserats, där de fattigaste i staden isoleras än mer och umgås oftast enbart med andra fattiga, och vice versa för de rikaste i Stockholm. Denna utveckling har ägt rum trots de återkommande försöken att bryta segregationen. De vars rörlighet i det sociala och ekonomiska rummet påverkas mest är fattiga individer med utländsk bakgrund, som tvingas att bosätta sig i Stockholmsförorter. Detta är i stor del en konsekvens av bostadsmarknaden, då bristen på hyresrätter och utförsäljningar av allmännyttan lett till att resursstarka hushåll flyttat och polariseringen ökat mellan resursstarka respektive resurssvaga grupper. Forskarna menar på att den ökade segregationen korrelerar med den minskade politiska styrningen av bostadsmarknaden.¹³

Unga vuxna som bor i 'multietniska bostadsområden' känner ofta en stor alienation i möte med officiella Sverige, som en konsekvens av deras komplexa position i identitetsskapandet och sökandet, där dessa ofta präglas av en känsla av att vara oönskade i samhället. Således kantas deras liv av en vilshenhet som bottnar i en bristande känsla av tillhörighet.¹⁴ Det är således av

¹¹ Sernhede. 2003, s. 122–123.

¹² Sernhede. 2003, s. 119–121.

¹³ Magnus, Dahlstedt, Lisa, Kings & Nazem, Tahvilzadeh. *Platskamp: Inledande reflektioner*. "Platskamp, specialnummer av Arkiv". 2018. Tidskrift för samhällsanalys, nr. 09. s. 9–10. <https://doi.org/10.13068/2000-6217.9.F> (hämtad 2018-12-07)

¹⁴ Ove, Sernhede. "Förortens 'hotfulla' unga män". Andrafieringens geografi och behovet av alternativ till stigmatisering och kriminalisering.", s. 91 – 124. I: *Den segregande integrationen. Om social*

relevans att undersöka ifall en liknande vilshenhet eller känsla av exkludering även går att återfinna hos unga Husbybor.

2.3. Identitetens påverkan av ojämlikhet och organisationer

Magnus Dahlstedt beskriver vardagliga diskussioner bland ungdomar som bor och lever i Stockholmsförorterna. Dessa diskussioner cirkulerar kring identitet och tillhörighet i vad som många gånger beskrivs som samhällets periferier. Vidare belyses hur ungdomarnas villkor kännetecknas av sociala spänningar och polarisering. Artikeln visar hur ungdomar deltar i samhället och ger en inblick i deras identitetsskapande, var de bor och vilka ekonomiska, sociala och kulturella resurser de har. Dahlstedt hävdar alltså att ungdomarnas delaktighet i samhället är bunden av symboliska och materiella tillgångar, vilket i sin tur format deras vardagsliv. Studien synliggör hur ungdomarnas identitet formats av de förväntningar som åligger dem, som förmedlas antingen direkt i sociala relationer eller indirekt via social/massmedia. Dessa förväntningar grundas i etniska gemensamma identiteter, som innefattar diverse egenskaper och förmågor.¹⁵

Två forskare som kombinerat identitetsprocessen hos unga i territoriellt stigmatiserade platser med organisationer och civilsamhället är René León Rosales & Aleksandra Ålund vilka baserat sin studie på Stockholmsförorten Husby och rörelsen Megafonen. Relevant för vår studie är forskarnas fokus på aktivisten "Jasmine" och hennes livsberättelse som förklarar relationen forskarna ämnar undersöka; nämligen transcenderande identitetsprocesser förankrade i rörelser, i en kontext av rasifierade urbana landskap.¹⁶ Med rasifiering menar forskarna att ungdomar i territoriellt stigmatiserade platser präglas av social underordning och kulturell stigmatisering, som grundas i att Husby som en social plats skapats genom sådana rasifieringsprocesser. Alltså kan rasifiering ses som en hierarkisk maktordning i samhället som

sammanhållning och dess hinder. Masoud, Kamali (red.) Statens Offentliga Utredningar (SOU). Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm: 2006. s. 106.

<https://www.regeringen.se/49bb00/contentassets/8abbae5ea9c540f4b8a34bc905bb8752/den-segregerande-integrationen-sou-200673> (hämtad 2018-12-20)

¹⁵ Dahlstedt, Magnus, Becevic, Zulmir & Frempong, James. "(O)tryggheten och framtiden – viljan att göra skillnad, s. 141 – 164. I: Dahlstedt, Magnus (red.), *Förortsdrömmar: ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering*, Linköping University, Avdelningen för socialt arbete, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköping, 2018, s. 160–162. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-144492> (hämtad 2018-12-03)

¹⁶ León René, Rosales & Aleksandra, Ålund. *Aktivism som platskamp. Självpositionering och medborgarskapande inom den svenska förortsrörelsen*. 2018, s.55–56.

skapats av sammankopplade politiska, sociala, kulturella och ekonomiska processer där konsekvensen blivit att individer och grupper stigmatiseras och stereotypiseras baserat på etnicitet, kultur och religion.¹⁷ Transcenderande identitetsprocesser menas som den position en individ intar som aktivist då hen utvecklar ett kritiskt perspektiv på den territoriella stigmatiseringen. Detta leder vidare till en utvecklingsprocess som möjliggör kollektivt handlande som i sin tur möjliggör det för individen att överskrida sina tillskrivna identiteter som underordnad, och istället omskapa sig själv.¹⁸

Forskarna visar alltså hur Jasmine som aktivist för Megafonen uppnår en sådan transcenderande identitet trots sin bakgrund som Husbybo och då hon tillskrivits identiteter under hela sin uppväxt. Studier som denna synliggör effekterna som territoriell stigmatisering har på ungdomars identitetsformering i urbana landskap, där även segregationen ofta villkorar dessas identitetsformering.¹⁹ För Jasmynes del har hennes självbild påverkats negativt av den territoriella stigmatiseringen, särskilt då hon gått i en innerstadsskola och aldrig känt en tillhörighet. Hennes strategi för att handskas med stigma har varit att via Megafonen kräva sina rättigheter och således känt sig stärkt. Via föreningen kände Jasmine tillhörighet och engagemanget i Megafonen blev till ett socialt handlande i skapandet av hennes självpositionering.²⁰

Denna forskningsöversikt har uppenbarat ett, enligt oss, utforskat empiriskt fält, där Rosales & Ålunds artikel från 2018 visat hur rasifieringsprocesser och territoriell stigmatisering påverkar individer som bor i dessa områden, där de tillskrivs dels egenskaper, reduceras och stereotypiseras till exempelvis "invandrartjej" som var fallet hos Jasmine. Här har även en kunskapslucka uppenbarat sig, då vi ämnar göra en snarlik undersökning men som skiljer sig markant då Rosales & Ålund intervjuat nyckelpersoner i organisationer, medan vårt fokus ligger på medlemmarnas identitet kopplat till en territoriell stigmatisering. Således kan vår studie fungera som ett komplement till deras studie.

Detta är bakgrunden till fältet som redovisats på makronivå kring identitet, organisationer, stigma och etnicitet men också hur detta sett sig i en svensk kontext, där den urbana periferin i

¹⁷ Rosales & Ålund 2018, s. 51.

¹⁸ Ibid. Sida 55.

¹⁹ Rosales & Ålund 2018, s. 66.

²⁰ Ibid. Sida 72.

svenska storstäder använts som studieobjekt. I detta kapitel har emellertid en kunskapslucka visat sig, då vi inte funnit ett större fokus på medlemmar inom dessa organisationer kopplat till en territoriell stigmatisering. Detta blir således vår utgångspunkt då vi ämnar undersöka medlemmar i föreningar i Husby och deras identitetsskapande. Nedan presenterar vi våra egna teoretiska verktyg som hjälpmedel för att undersöka identitetsprocessen i en stigmatiserad plats.

3. Teori

Inledningsvis bör begreppet *identitet* förklaras innan teoretiska fältet presenteras. Identitet består av en självmedvetenhet om sitt jag som en unik individ, ens självuppfattning och hur andra ser på en.²¹

3.1. Stigma

Virtuell social identitet kontra faktisk social identitet

Enligt Erving Goffmans teori handlar stigma om hur skillnader skapas av samhället och vilka medel som används för att kategorisera människor. Kategoriseringar av människor sker i sociala interaktioner, vilka innefattar sociala regler.²² När en individ skiljer sig från de sociala spelreglerna blir konsekvenserna att hen blir uppmärksammas som avvikande, vilket medför tillskrivna egenskaper där individens *sociala identitet* fastställs.²³ Goffman kallar denna förutfattade mening om personer och deras egenskaper för skapandet av ens "*virtuell sociala identitet*" och de egenskaperna människan faktiskt visar kallas för "*faktiska sociala identitet*".²⁴ Då dessa karaktärsdrag visar sig av andra vara oönskvärda minskas även dennes värde i de andras medvetande från normal till "en kastmärkt", stämplad och "en utstött människa". Att märka individen på det sättet innebär ett stigma. Hur detta stigma konkretiseras i vår studie presenteras nedan under rubriken "operationalisering".

Stambetingad stigma

²¹ Nationalencyklopedin; Identitet. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/identitet> (hämtad 2018-12-20).

²² Erving, Goffman, *Stigma: den avvikandes roll och identitet*, 4. uppl., Studentlitteratur. Lund, 2014. s, 9

²³Ibid. s, 10

²⁴ Ibid. s. 10

Skillnaden mellan den faktiska och den virtuella identiteten är att virtuella identiteter skapas för de individer som inte passar in i ett slags samhällsmönster kring hur en människa bör vara.²⁵ Således består stigma av relationen mellan ett attribut och en stereotypi (mönster), fast Goffman förklarar att det finns flera olika begrepp som inkluderar stigma. Den mest relevanta för vår undersökning är den “tribala” (stambetingade) stigmatiseringen. Denna typ kan följa med i arv från generation till generation och kan i slutändan gå ut över alla medlemmar i en stam eller familj. Exempelvis kan denna stigmatisering grundas på ras, religion och nationalitet. Resterande typer har andra kroppsmarkörer såsom kroppsliga missbildningar av olika slag, men gemensamt är att alla typer av stigma “befläckar” individens karaktär.²⁶

3.2. Operationalisering

I syfte att konkretisera och operationalisera Erving Goffmans begrepp ‘stigma’ presenteras även Bruce G. Link & Jo C. Phelans undersökning och forskning, vilka i studien gjort en tydlig definition på begreppet, som tidigare kritiserats för att vara vagt definierad och således svår att använda i samhällsvetenskapliga undersökningar. Forskarna gör detta genom att lokalisera stigmas interrelaterade beståndsdelar vilka presenteras nedan.²⁷

Stämpling

Stigma existerar alltså när dess beståndsdelar konvergeras interaktionellt, vilka forskarna delar in i fyra komponenter. I **komponent 1** särskiljs och utmärks (stämplas) skillnader. Social selektion görs interpersonellt kring människors skillnader när det kommer till att identifiera skillnader som påverkar det sociala livet. Sådana grova förenklingar är nödvändigt för att skapa grupperingar och oftast blir de stämplingar som människor tillskrivs av andra tagna som vedertagna sanningar och ifrågasätts sällan. Exempelvis att vara “vit” eller “svart” som kategoriseringar människan skapat med väldigt vaga definitioner och med extrem variation människor emellan. Forskarna menar även att framträdande egenskaper skiftar ständigt beroende på tid och plats. Författarna använder begreppet *stämpling* för att förklara hur sociala processer skapat dessa kategoriseringar och identiteternas olika sociala signifikans. En stämpling är något som ges istället för att vara givet.²⁸

²⁵Goffman 2014, s. 10

²⁶Ibid. S. 13

²⁷Bruce G. Link. & Jo C. Phelan. *Conceptualizing stigma*. Annual Reviews Sociology. 27: 363-85 2001, s. 363.

²⁸Ibid. s. 367-368.

Stereotypisering

Komponent 2 innefattas av en stämpling av den dominerande kulturen mot stämplade individer som tillförskaffas oönskade egenskaper och omvandlas till stereotyper som innehar dessa negativa egenskaper. Detta är huvudpoängen i Goffmans begreppsbyggande av stigma och som använts som referensram sedan dess. Författarna menar att denna aspekt av stigma inkluderar en stämpling och en stereotyp, där stämplingen kopplar individen till negativa egenskaper vilka formar stereotypen. Denna koppling mellan stämpling och stereotyper har varit subjekt för forskning inom socialpsykologi där kulturellt skapade kategorier återfinns även i en förmedveten nivå och förser människor att kunna döma andra direkt, något som annars tar lång tid att göra.²⁹

Separation

Komponent 3 placeras dessa stämplade personer i kategorier för att urskilja och separera "dom" från "oss". "De" görs till hot och anses bland annat vara omoraliska, lata och farliga. De tidigare komponenterna i stigmatiseringsprocessen har belyst kopplingen mellan stämpling och ej önskvärda egenskaper, vilka här blir grunden till tron att negativt stämplade personer är fundamentalt annorlunda från de som inte delar samma stämpel. Då dessa stämplade personer markerats som fundamentalt annorlunda har det dessutom varit lätt att tillskriva dessa flera olika dåliga karaktärsdrag. Således kan stereotypisering göras utan några större repressalier, där stigmatiseringen kan gå så långt att "de andra" inte längre ses som människor vilket kan leda till att de behandlas avskyvärt.³⁰

Förlorad status och diskriminering

Komponent 4 blir konsekvenserna av detta, där de stämplade individerna upplever att de förlorat status och diskriminering, som i sin tur leder till ojämlika utfall. När människor stämplas, görs åtskilda och länkas till icke-önskvärda karaktärsdrag så konstrueras en rationalitet för att nedvärdera, förkasta och exkludera "dem". Alltså stigmatiseras människor när deras stämpling, åtskiljande från övriga samhället samt koppling till negativa stereotyper leder till att de upplever en förlorad status och diskriminering. De flesta stigmatiserade grupperna blir således missgynnade när det kommer till deras livsvillkor och livschanser.³¹

²⁹ Link & Phelan. *Conceptualizing stigma*. 2001, s. 368-369.

³⁰ Ibid. S. 370.

³¹ Link & Phelan 2001, s. 370–371.

Slutligen betonas stigmatiseringen på tillgången till social, ekonomisk och politisk makt som tillåter identifieringen av skillnadsskapande, konstruktionen av stereotyper, separationen av märkta individer i kategoriseringar samt verkställandet av ogillande, förkastande, exkludering och diskrimination. Forskarna tillämpar termen stigma när dessa interrelationella beståndsdelar inverkar i en maktsituation, vilket blottlägger eller avslöjar stigmat i den konkreta situationen.³²

Strategier för stigma

Såväl Goffman som Link & Phelan presenterar dels konsekvenser med stigma och stereotypiseringar, men författarna kopplar även dessa konsekvenser till diverse strategier som stigmatiserade grupper och individer kan använda, för att hantera situationen ifråga. Goffman menar att ett vanligt sätt att hantera stigmatiserade sociala situationer är att antingen dölja stigmat på olika sätt eller tvärtom, att göra stigmat mer synligt, via så kallade *stigmatysymboler*.³³ Sätten att dölja sitt stigma är kontextberoende och grundas dels på hur pass synbart stigmat är. Goffman hävdar vidare att individen inte behöver känna något behov av att dölja sitt stigma, vilket visar på att personen kommit så långt i socialiseringsprocessen att hen har accepterat och respekterat sig själv, efter att tidigare i stor möda försökt dölja stigmat eller anpassa stigmat till samhället. Denna fas kallar Goffman för den slutgiltiga, mogna och välanpassade fasen där individen avslöjar stigmat frivilligt.³⁴ Trots att människor kan vara beredda att medge deras stigma så gör dessa oftast ansträngningar för att inte göra stigmat iögonfallande. Syftet är oftast att reducera spänningen, vilket görs genom att avleda uppmärksamheten från stigmat till andra ämnen, vilka är sätt att *skyl*a sitt stigma.³⁵

Link & Phelan tar större fokus i konsekvenserna kring stigmatisering och stereotypi, där individer som råkar bli stigmatiserade kan bli hämmade i sociala situationer och rädas att ses som mindre värda och diskriminerade, vilket kan leda till dålig självkänsla och självbild.³⁶ I diskursen refereras ofta stigmatiserade som offer, vilket snarare bidrar till en ökad stigmatisering än något annat. Denna beteckning gör det svårt att se all ansträngning många stigmatiserade gör i vardagen för att konstruktivt utmana och undvika stigmatiseringsprocesser. Människor i stigmatiserade grupper använder de resurser som finns tillhanda för att undvika

³² Link & Phelan 2001, s. 366-367.

³³ Goffman, 2014, s. 112.

³⁴ Ibid. s. 112-113

³⁵ Ibid. s. 113-115.

³⁶ Link & Phelan 2001, s. 374.

och utmana stigmatiserande uttryck från grupper i maktposition. Det är emellertid uppenbart att denna kamp undertrycks av motstånd från aktörer med tolkningsföreträde och makt. Det stigma som människor känner beror på hur maktbalansen mellan de stigmatiserade och de stigmatiserande ser ut.³⁷ Detta görs relevant i vår studie; vilka strategier utvecklas inom föreningar, i vilken grad motarbetas stigmat mot platsen Husby, och vad har de för resurser i civilsamhället och organisationer för att motverka denna stigmatiseringsprocess?

3.3. Territoriell stigmatisering

Stigmatisering fungerar inte enbart på individnivå, utan stigmatiseringen "smittar" även av sig på geografiska platser. Detta kallas för territoriell stigmatisering. Norbert Elias & John L. Scotson påvisade detta i boken *Etablerade och outsiders* som undersöker hur grupperingar skapas trots att dessa grupper är lika när det kommer till klass, etnicitet och andra attribut. Elias & Scotson exemplifierar detta med en studie om ett vanligt bostadsområde i en engelsk industristad där en konflikt och maktkamp skapats mellan nyinflyttade "outsiders" och en redan etablerad grupp, som brännmärker den nya gruppen vilka blir moraliskt stigmatiserade som mindre värda. Elias & Scotson ger sociologiska aspekter på de identifikationsproblem som uppkommer med liknande utestängningsprocedurer som grupper upprätthåller mot varandra, dels då ett socialt arv där en generation överför fördomar och diskriminerande attityder till nästa, men också då barns bild av sig själv påverkas av vad andra säger och anser om dem utöver föräldrarnas påverkan. Den statuskänsla som barn införskaffas är starkare än vuxnas, som också påverkar självkänslan som barnet får i vuxen ålder.³⁸

Författarna argumenterar för denna tes genom att belysa etablerade gruppers sociala överlägsenhet gentemot outsidergruppen, där den etablerade gruppen ofta tillskriver den underlägsna gruppen "dåliga" egenskaper, medan den etablerade gruppen uppfattar sig självt som exemplarisk. Elias & Scotson menar att detta är en form av stämpling mellan grupper, vilket de kallar för stigmatiseringens sociodynamik. Studien påvisar hur sådana stämplings-, och stigmatiseringsprocesser återfinns överallt i alla samhällen, till och med mellan två snarlika områden. Nämnvärt här är att denna stämpling inte görs på individnivå på basis av enskildas egenskaper, utan då gruppen i stort betraktades som kollektivt skild från och underlägsen den

³⁷ Link & Phelan 2001 s. 378.

³⁸ Norbert, Elias & John L. Scotson. "*Etablerade och outsiders*", 2. utök. och rev. uppl., Arkiv, Lund. 2010, s. 234–235.

egna gruppen. Författarna hävdar att denna stigmatisering grundar sig i en ojämna maktbalans och inbyggda spänningar inom denna figuration, där en grupp kan effektivt stigmatisera och stämpla andra grupper så länge den egna är väletablerad i sin maktposition och den andra utestängd.³⁹

Elias & Scotson menar att skillnader mellan grupper upprätthålls via den sociala sammanhållningen, där de etablerade undviker socialt umgänge med utomstående, kombinerat med att dessa outsiders vanhedras av de etablerade. Grupper med olika stor makt tilldelas olika moraliskt värde, där de etablerade även har tolkningsföreträde av vad som anses vara önskvärda egenskaper.⁴⁰ Denna moraliska differentiering är ett effektivt verktyg i etiketteringen hos grupper som "mindre värda" för etablerade grupper för att upprätthålla en social överlägsenhet vilket formar minoritetsgruppens självbild och identitet, som således även försvagas.⁴¹

3.4. Förklaringsmodell

Syftet med denna undersökning är dels att se om och hur unga vuxnas självbild har påverkats i ett stigmatiserat och segregerat territorium, men särskilt i en kontext av deras deltagande i en organisation i civilsamhället. Link & Phelans stigma består av fyra komponenter; **stämpling**, **stereotypiserande**, **separation** (vi och dom), **förlust av status** och **diskriminering** samt att dessa sker i koppling till **maktsituationer** som blottlägger stigma. Stigmatiseringen påverkar även geografiska platser som en slags **territoriell stigmatisering** och vi fokuserar på hur identitetsprocessen formats och skapats av eventuella **uteslutningsprocesser** som unga vuxna i Husby möjligtvis påverkats av. I detta avseende behandlar denna studie även ett vi och dom i form av **etablerade** och **outsiders**. Vi betraktar en territoriell stigmatisering med en social differentiering i staden men också i området ifråga, där grupperingar och friktion skapas i dessa marginaliserade orter. Således kompletterar Elias & Scotsons tes om olika sociala grupperingar även en territoriell stigmatisering, där skapandet av "vi och dem" görs i olika geografiska platser och kontexter, såväl på mikronivå (lokalt) som på makronivå (gentemot övriga samhället). Alltså blir det intressant att se huruvida grupperingar skapas både inom Husby, men också mot övriga samhället utanför området. Av dessa anledningar anser vi inte att teorierna är motsägelsefulla eller arbetar emot varandra, vilka vi istället ämnar agera kompletterande.

³⁹ Elias & Scotson 2010, s. 31–33.

⁴⁰ Ibid. Sida 9–11.

⁴¹ Ibid. Sida 16–18.

Sernhede menar att den territoriella stigmatiseringen kan leda till behov av att försvara området för att stärka sin identitet. Genomgående i analysen tillämpas även Goffmans teori om stigma, bland annat kring diskrepansen mellan unga vuxna Husbybors **faktiska identitet** och den **tillskrivna virtuella sociala identiteten**, samt den **stambetingade “tribala” stigmat**, begrepp som inte Link & Phelan behandlat ingående i sin egen förklaringsmodell. Vi följer Link & Phelans förklaringsmodell som i större detalj brutit ned begreppet stigma i dess beståndsdelar, vilket underlättar en operationalisering av stigma som process och som påverkan på identitetsprocesser hos unga vuxna i en stigmatiserad plats.

För att förstå **strategier** kommer det belysas om hur det på olika sätt framhävas individers stigma som antingen döljs eller synliggörs på eget initiativ. Även Fryshuset Husbys och Reactors resurser vikt för individens möjlighet att utmana stigma kommer att belysas, i enlighet med Link & Phelans tes om att stigmatiserade grupper använder de resurser som finns tillhanda för att kunna ändra sin maktposition. Individer med stigma lär sig om strategier för att hantera sociala situationer via organiserade sociala situationer (såsom Fryshuset Husby och Reactor) där de lär sig hur uppträdanden och beteenden bör omformas för att anpassa sig till övriga samhället och på så sätt “skylar” sitt stigma eller få självförtroendet att acceptera stigmat.

4. Metod

I detta kapitel presenterar vi hur uppsatsen utförts, som består av en planering, förberedelse, utförande och analys. Inledningsvis presenteras vårt metodval och kritiska reflektioner som sedan går över till hur vi samlat in data i praktiken. Vidare presenteras hur vi bearbetat vår empiri som delats in i en transkribering, kodning av datamaterialet och en beskrivning av tematiseringen. Slutligen i en sista del i detta avsnitt har vi med etiska aspekter som vi har tagit del av samt förhållit oss till under hela uppsatsen.

Vi har utfört en kvalitativ undersökning där det har genomförts semistrukturerade intervjuer. Semistrukturerade intervjuer används för att vägleda intervjuaren över utvalda teman samtidigt som intervjuprocessen är flexibel på så sätt att intervjuaren kan avvika från frågorna, beroende på de svar hen får.⁴² Detta har varit en relevant metod i denna undersökning som syftar till att

⁴² Alan, Bryman. *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber, Malmö. 2011. s, 415–416

få ingående svar och reflektioner kring identitetsskapande kopplat till stigmatisering och organisationer, vilket inte hade kunnat uppnås genom kvantitativa ansatser. Arthur L. Stinchcombe menar att det inte finns olika bra metodval, utan att det är upp till forskaren att anpassa sitt metodval utifrån ens forskningsmässiga utgångspunkt.⁴³

4.1. Urval

Vi fokuserade undersökningen utefter den målgrupp vi vill nå, vilka är unga vuxna Husbybor, såväl killar som tjejer mellan åldrarna 18–25, som vi beskrev i början av inledningen var vår motivering just av detta anledningen till att välja Husby. Vi har även valt avgränsade platser, vilka är Fryshuset Husby och Reactor, platser som strategiskt valts då unga vuxna ofta vistas i dessa områden. Således har vi gjort ett målinriktat urval, där deltagarna valts ut strategiskt och som är relevanta för frågeställningarna, där vi vill få en större variation (vi har valt både killar och tjejer) vilket även gäller platsen/fältet (Fryshuset Husby samt Reactor).⁴⁴ Vidare har vi utgått från ett snöbollsurval. Vi har kontaktat personer som jobbar i Fryshuset Husby och Reactor för att lokalisera unga vuxna Husbybor relevanta till undersökningen och därefter använt dessa personer för att få vidare kontakt med andra respondenter. Dilemmat med detta urval är att det blir svårt för oss att säga att urvalet blir representativt, men är ändå mest användbart då vi har en tidsbegränsning. Studien blir även begränsad då vi endast har med åtta respondenter. Denna begränsning när det kommer till representerbarhet har också varit en faktor till fältet, där vi valt två föreningar i Husby. Däremot anser vi att har nått en mättnad, då Reactor och Fryshuset Husby är två stora föreningar som är väldigt populära i Husby och som kan anses representera föreningslivet i Husby, som ändå är en relativt liten ort i Stockholm.

Dessa organisationer ägnar tid åt unga vuxna som bor i utsatta förorter, där Reactor är som en slags fritidsgård som arrangerar uppträdanden, workshops och föreläsningar, vilket passar vår undersökning som studerar hur resurserna som finns tillhanda i dessa organisationer dels påverkar individens självbild och hantering av stigma, men också hur dessa används i praktiken. Detsamma gäller Fryshuset Husby som utöver dess verksamhet som skola även anordnar sociala projekt och organisationer vilka syftar till att öka gemenskapen och integrationen via musik, sport och andra medel. Således är dessa organisationer platser för vår

⁴³ Arthur L. Stinchcombe. *The Logic of Social Research*. The University of Chicago Press, London. 2005. s. 2.

⁴⁴ Bryman 2011, s. 392.

målgrupp där de kan känna sig bekväma och umgås, vilket blir ett utmärkt fält för oss att studera och utforska.

Våra intervjupersoner uppgav sig alla vara andra generationens invandrare, fyra var kvinnor och resterande fyra var män. Dessa var mellan åldrarna 19–25. En del arbetade medan andra både arbetade och studerade. Alla är uppväxta i Husby och samtliga intervjupersoner förutom en bor ännu kvar i Husby. De flesta besöker Fryshuset Husby alternativt Reactor regelbundet. En intervjuperson var däremot sällan där (Reactor). En intervjuperson var enbart i Reactor för att vänta på sin lillebror som spelar in musik, andra var i Reactor antingen för att utöva kampsport eller bara umgås med vänner. I Fryshuset Husby var det flest kvinnliga respondenter, som antingen umgicks där med sina vänner eller utöva kampsport.

4.2. Kritiska reflektioner

Som nämnt ovan är det inte säkert att vi kan påstå oss ha nått en mättnad med enbart åtta intervjupersoner. Här är det däremot av större vikt att belysa en eventuell maktasymmetri och maktaspekter när det kommer till utförandet av intervjuerna, som belyst i kapitlet ovan. Det är inte säkert att de kvinnliga intervjupersonerna varit alldeles bekväma med att utföra intervjuerna med manliga intervjuare, och svaren hade kanske varit annorlunda om vi som intervjuare också varit kvinnor. Vi har generellt försökt att skapa en god atmosfär som motverkar sådana spänningar, där vi lyssnat uppmärksamt på intervjupersonen, visat intresse, samt förståelse, empati och respekt för intervjupersonernas berättelser och svar. Vi har i vår semistrukturerade intervjuguide ämnat ta hänsyn till intervjupersonernas synsätt och inte försökt få dem att svara såsom vi själva vill, där de fått ta del av vad undersökningen handlar om och etablerat tillit mellan oss då de bland annat fått vetskap om att de kan ta del av material och uppsatsen. Med det sagt är det inte heller säkert vi tolkar såväl de manliga som kvinnliga intervjupersonernas uppfattningar korrekt, vilket åter visar på en makthierarki som är en tydlig brist i denna undersökning.⁴⁵Däremot är det av relevans att problematisera våra tolkningar av respondenternas ofta långa berättelser, men som vi menar har tolkats utifrån våra teoretiska ramar, något som Jens Rennstam och David Wästerfors menar ofta styr sorteringen. Detta kan däremot te sig vara problematiskt då en teoretiskt styrd sortering kan även missa andra analytiska fynd som inte innefattas i det teoretiska ramverket. Vi anser däremot att detta inte

⁴⁵ Bryman 2011, s. 437–438.

varit ett problem, då vår teoretiska styrning också hjälpt oss att hålla en samhällsvetenskaplig och sociologisk riktning, något som annars kunnat äventyras.⁴⁶

En möjlig kritik mot kvalitativa undersökningar generellt är dess brist på generaliserbarhet. Däremot anser vi inte detta vara relevant kritik för vår undersökning, som inte ämnar generalisera utan att istället undersöka hur individen reflekterar kring sitt jag, sin identitet och sin självbild. Alltså anser vi inte det vara relevant att komplettera vår undersökning med en kvantitativ ansats i form av exempelvis enkäter eller statistik, där djupintervjuer är mest lämpad som metodval.

4.3. Utförande

Vid utformningen av intervjuguiden har vi således utgått ifrån olika teman och ett antal kriterier vilket berör Husbybors identitet kopplat till en territoriellt stigmatiserad plats, samt organisationer, vilka omfattar intervjufrågorna där vi även försökt synliggöra strategier till stigma. Frågorna är utformade utifrån våra teoretiska begrepp. En fördel för forskare som utför kvalitativa intervjuer till skillnad från enkäter är dess obundenhet, nämligen att frågor kan anpassas utifrån respondenten. På detta vis kan forskaren följa upp intervjusvaren och få svar på andra frågor under intervjuens gång och samtidigt få en bredare översikt.⁴⁷

Mellan den 27 november och 7 december 2018 utförde vi åtta intervjuer både i Fryshuset Husby, Reactor men också i Folkets Husby och i ett café i Barkarby. Samtliga intervjuer hölls på kvällstid, då det var vanligast att folk umgicks på föreningarna mellan klockan 18–21 ungefär. Däremot var det svårare att få tag på intervjupersoner i Fryshuset Husby, då det var skolundervisning på dagtid och kvällspass senare, som var under en ganska strikt tid. En lösning var då dels att utföra intervjuer i andra lokaler såsom Folkets Husby, eller att vi fick möjlighet att stanna kvar i lokalen efteråt. Intervjuerna spelades in och intervjupersonerna fick innan intervjun information om anonymitet, sekretess och andra etiska spørsmål. Detta förklaras vidare i sista stycket som berör etik.

⁴⁶ Jens, Rennstam & David, Wästerfors. "Att analysera kvalitativt material.", s. 220 – 34. I: Göran, Ahrne & Peter, Svensson, *Handbok i kvalitativa metoder*, 2:2. Uppl. Liber, Stockholm, 2015, s. 227 – 228.

⁴⁷ Ulla, Eriksson-Zetterquist & Göran, Ahrne. "Att få kunskap om samhället genom att fråga folk", s. 34 – 53. I: Göran, Ahrne & Peter, Svensson, *Handbok i kvalitativa metoder*, 2:2. Uppl. Liber, Stockholm, 2015. s. 37–38.

Intervjuguiden formulerades tematiskt såsom Bryman beskrev bör vara fallet, men där vi även har ändrat ordningsföljden beroende på intervjupersonernas svar. Våra frågor är avsmalnande för att vara en semistrukturerad guide, där frågorna har dels varit övergripande tematiskt utformade, men som även har biografiska inslag där intervjupersonerna fått öppet berätta om sin identitet, Husby och Fryshuset/Reactor. Således var vi inte ledande i våra frågor och följdfrågor. Däremot har detaljer varit av stor vikt för insamlingen av empiri, för att vi ska kunna sätta intervjupersonernas svar i sammanhang, där respondenterna konstant fått förklara i vilka situationer som deras identitet påverkas, och vilka aktörerna är som påverkat dem. Vidare har vi hållit språket begripligt, inte ställt ledande frågor, ställt bakgrundsfrågor om ålder, kön, namn, och i vårt fall var de bor.⁴⁸ Vidare var även miljön viktig inför intervjun, som bör genomföras i en lugn och tyst miljö utan utomstående i rummet. Av den anledningen har vi först sonderat Fryshuset Husby och Reactor dels för att hitta sådana platser, men också för att få en större förståelse för fältet och aktiviteterna där.⁴⁹ I vissa fall har vi fått utföra intervjuerna utanför lokalerna, som under två tillfällen då intervjuer utfördes i Folkets Husby och i ett café i Barkarby.

4.4. Bearbetning

I vår analysmetod har vi använt oss av Rennstams och Wästerfors utgångspunkter vid samhällsvetenskapliga analyser; sortering, reducering och argumentation. Sorteringen syftar till att skapa ordning i empirin, baserat på vår undersöknings syfte. Här har vi kategoriserat den råa empirin utefter våra analysindikatorer, vilka innefattas i vår förklaringsmodell. Intervjuerna har spelats in på våra mobiltelefoner i applikationen "röstmemo", (här ingår även upprepande mönster som indelats i grupper i ett tankeschema).

De inspelade intervjuerna har transkriberats ordagrant och skrivits ut innan vi inlett kodningen. Efter kodningen har vi presenterat materialet i analysen, men också kommit med löpande kommentarer, likt en dialog.⁵⁰ Sammanfattningsvis har Rennstams och Wästerfors utgångspunkter vid vår samhällsvetenskapliga och sociologiska analys hjälpt oss att skapa ordning i den inledande fasen, där analysen fått en större skärpa tack vare reduceringen där vi sållat material, och där vi slutligen belyst vår egen vikt i fältet genom att ha argumenterat för studiens relevans och självständiga resultat.⁵¹ Därefter har vi reducerat det transkriberade

⁴⁸ Bryman 2011, s. 419.

⁴⁹ Ibid. Sida 420–421.

⁵⁰ Ibid. Sida 230.

⁵¹ Ibid. Sida 231.

materialet till ett fåtal citat från intervjupersonerna som representerar resterande av empirin, då det är omöjligt på grund av en tidsbegränsad deadline att ta med att visa all material, som inte heller är önskvärt. Slutligen har vi argumenterat för en tes som skapats utifrån analysen av materialet, där vi sedan kunnat ge belägg för våra påståenden i tidigare forskningen; nämligen att vi gör kumulativ samhällsforskning med hjälp av redan etablerade analysverktyg.⁵²

Inledningsvis i sorteringsfasen har vi kodat det transkriberade materialet, där vi först gjort en öppen kodning och analyserat materialet spontant, men där vi därefter fokuserat kodningen på mönster uppenbarat sig och sedan tillämpat samma kodning. Således har vi sållat koder i vår fokuserade kodning beroende på hur viktiga de visat sig vara i analysen av stigma och dess påverkan på identiteten.⁵³ Fortsättningsvis är dessa mönster baserade på våra teoretiska perspektiv, där även sorteringen styrts av favoritbegrepp som vi utvalt såsom identitet, stigma och ojämlikhet.⁵⁴

Nämnvärt är att vi inte enbart presenterat materialet i analysen, utan utfört en tematisk analys, som Bryman benämner det. Inledningsvis har vi inte enbart samlat in representativa citat som belyser teman, utan försökt att övergripande hitta mönster, likheter och skillnader mellan svaren, vilka även i viss mån hamnar utanför det teoretiska ramverket. Exempelvis har tydliga mönster på olika strategier uppenbarat sig kring ens Husby-identitet som visat sig i romantiseringar eller avståndstaganden. Efter flera noggranna läsningar av vår data har teman och subteman uppenbarat sig, vilka vi baserat vår analys på och som baseras på vårt teoretiska ramverk. I denna process har vi utgått från Ryan & Bernard (2003) som refereras av Bryman, där tematiska analyser bör belysa repetitioner (återkommande teman), lokala typologier (obekanta lokala uttryck), metaforer och analogier, likheter och skillnader, saknade data (det som intervjupersonerna inte besvarat) samt självfallet teori relaterat material där våra begrepp är utgångspunkten för våra teman.⁵⁵ Dessa begrepp har vi använt som koder i en färgkodning, som inkluderar “stigma i form av stämpling, stereotypi, förlust av status och diskriminering samt separation”, “stambetingad stigma”, “faktisk kontra virtuell identitet”, “strategier”, “identitet kopplat till organisation”, “vi och dom” och andra mönster som uppenbarat sig, där bland annat “romantisering” uppkommit.

⁵² Rennstam & Wästerfors 2015, s. 220.

⁵³ Rennstam & Wästerfors 2015, s. 224.

⁵⁴ Ibid, s. 227–228.

⁵⁵ Bryman 2011, s. 528–530.

4.5. Trovärdighet och tillförlitlighet

Det finns krav på trovärdighet och tillförlitlighet, vilka är viktiga förutsättningar för att studieresultatet skall ha ett verkligt värde. Inom den kvalitativa forskningen är det lämpligast att använda sig utav termerna tillförlitlighet och trovärdighet framom reliabilitet och validitet. Vår fältundersökning ger en hög tillförlitlighet på så sätt att vi har sett individer i en kontext där vi kan få detaljerade beskrivningar av miljön och individen på den sociala geografiska plats som vi ämnar undersöka, alltså Husby och mer bestämt Fryshuset Husby samt Reactor. Denna faktor ökar även studiens trovärdighet då vi genom att studera intervjupersoner i en sådan miljö medför att vi får in mer information om dem jämfört med om vi exempelvis skulle ha utfört textanalyser eller enkätstudier.⁵⁶

Tillsammans med vår handledare har vi granskat våra intervjufrågor och intervjuguide kritiskt så att det inte missförstås och misstolkas av respondenterna, alltså att frågorna mäter och ger svar på det vi vill mäta och undersöka. För att öka trovärdigheten i undersökningen genomfördes även en pilotintervju för att höja samt korrigera eventuella frågornas rangordning samt struktur. För att öka trovärdigheten ytterligare har vi studerat litteratur angående kodscheman och transkribering där vi format frågorna kring vår teori innan undersökningens genomförande och analys.

Vi har även haft valet av just semistrukturerade intervjuer i åtanke när det kommer till trovärdighet och tillförlitlighet, där ostrukturerade intervjuer hade kunnat vara av större relevans för denna studie, om det inte vore så att vi valt att göra denna uppsats tillsammans. I ostrukturerade intervjuer hade resultaten kunnat skilja sig markant mellan oss då ostrukturerade intervjuer inte följer en struktur eller guide, vilket i sin tur kan göra det svårt att jämföra datainsamlingen. Denna diskrepans resultat emellan råder inte i semistrukturerade intervjuer då detta metodval kantas av ett tydligt studiefokus, vilket motverkar en sådan diskrepans i resultat som kan uppstå mellan forskarna.⁵⁷

⁵⁶ Bryman 2011, s. 353–355

⁵⁷ Bryman 2011, s. 415–416

4.6. Etiska ställningstaganden

Avslutningsvis innan intervjuerna har vi informerat intervjupersonerna om undersökningens syfte och alla moment (informationskravet), att de intervjuas på frivillig basis och att de får avsluta intervjun när och om de vill. Vi informerade även intervjupersonerna om att de inte behöver svara på frågor de inte vill besvara. Generellt har andra etiska ställningstaganden gjorts för att inte skada deltagarna på något vis, där vi inte kränker deras privatliv, vi har fått deras samtycke (samtyckeskravet) och inte undanhållit annan viktig information eller gjort falska löften. Vidare har vi behandlat respondenternas uppgifter med störst möjlig konfidentialitet (konfidentialitetskravet), där vi lagt alla personuppgifter i en USB - sticka och i säkert förvar utom obehörigas räckhåll (nyttjandekravet). Givet är även att vi inte heller använder personuppgifterna eller data för annat än undersökningen tillhanda och självfallet att intervjupersonerna anonymiserats, då namnen som presenteras här är enbart alias.⁵⁸

5. Resultat och analys

Nedan presenteras resultatet från dessa teman, som även sammanvävs med en analys av dessa kategoriseringar, där vi tolkat resultaten baserat på våra teoretiska verktyg som återfinns i vår förklaringsmodell. Istället för att presentera varje tema för sig, har vi istället belyst hur våra teman påverkar varandra, vilket gör analysen mer flytande. Således har vi skapat tre övergripande teman; plats, samhälle och organisation. Inom dessa teman placeras intervjusvaren som används likt en prisma, där vi belyser hur stigmat, etablerade och outsiders samt strategier påverkats av deras känsla av tillhörighet i olika platser inklusive Husby och Fryshuset/Reactor men också samhället i stort. Dessa teman är baserade på våra forskningsfrågor, där Husbybornas identitet och självbilds påverkan av en territoriell stigmatisering genomsyrar resultat- och analysdelen. Detsamma gäller deras strategier för hanteringen av stigma. Tillhörigheten i föreningsliv besvaras primärt i sista temat som berör identitetsprocesser kopplade till dessa föreningar. Resultatet kommer dessutom att analyseras med vår tidigare forskning i åtanke, där resultaten belyst denna undersökningens relevans och särpräglighet i fältet.

⁵⁸ Bryman 2011, s. 131–132 & 137.

5.1. Plats (romantisering respektive demonisering av Husby)

Ett mönster som uppenbarat sig är en tydlig **romantisering** av Husby. I denna spektra är Per definitivt den som romantiserat Husby mest. Detta kan ses som en **strategi** i Goffmans mening, som Per använder för att hantera stigmat som Husby kopplas till, då han konstant trycker på hur tryggt Husby är oavsett tid på dygnet; att det är ett paradiset där alla etniciteter kommer överens hela tiden och att han aldrig skulle kunna tänka sig att flytta därifrån oavsett vad som sker.⁵⁹ I relation till komponenterna inom stigma i enlighet med Link & Phelan så är Pers strategi dels att få bort **stämplingen** av Husby som en kriminellt stämplad plats, då han refererar till statistik som visar på att Husby inte alls är med i nyheterna ofta.⁶⁰ Ett exempel på denna strategi för att få bort ovannämnda stämpling är Pers försök att visa att kriminella inte nödvändigtvis är onda; ”[...] Jag har sett den allra mest kriminella ta hand om skadade fåglar. Visst, bara för att man är kriminell behöver det inte betyda att man är något dåligt, man gör det av olika skäl.” Detta är ett citat av många som visar hur Per aktivt försöker förändra den stigmatiserade bild som i många avseenden blivit vedertagen i samhället i stort.

På samma sätt har en **demonisering** av området använts som en **strategi** för att exempelvis ta avstånd från en tillhörighet till området. Detta är en annan komponent av Link & Phelans stigma, nämligen **separation**, där Robert har, liksom flera respondenter, demoniserat det som flera kallar för “den dåliga sidan” av Husby som omges av hyresrätter som i sin tur stigmatiserats.⁶¹ Filip tar tydligt avstånd från Husby som plats och menar att han spenderar så lite tid som möjligt i området, och säger helst inte till andra att han bor i Husby. Denna separation som strategi för att hantera stigmat har dessutom skapat en dikotomi mellan olika grupper även inom Husby, ett **“vi och dom”**.⁶² Detta var någonting som upprepade sig hos flera intervjupersoner, där just ordvalen ‘anpassa’ och att vara ‘anpassningsbar’ för att passa in utanför Husby sagts av flera intervjupersoner. Filip säger explicit att hans strategi är att: “[...] Kanske måla upp en bild för dom att ja’ inte é som Husbyborna, utan att ja’ é som ni [...] för i slutändan så vinner man på det[...]”. Denna **stereotypisering** förklarad av Link & Phelan, som skapas om Husbybor anser alla intervjupersoner existera, men som inte enbart är riktad mot Husbybor utan “förortsborn” generellt, som de själva ofta beskrivit det och refererar då till den urbana periferin.⁶³ Separation

⁵⁹ Goffman 2014, s. 112.

⁶⁰ Link & Phelan 2001, s. 367–368.

⁶¹ Link & Phelan 2001, s. 370–371.

⁶² Ibid, s. 370.

⁶³ Ibid, s. 368 – 369.

i Link & Phelans bemärkelse har genomsyrat intervjupersonernas uppfattning om hur Husbybor uppfattas av “etniska svenskar” och övriga samhället. Samtliga intervjupersoner ger exempel på dessa negativa egenskaper som tillskrivs Husbybor, där egenskaper som “*kriminella*”, “*lata*”, “*farliga*”, och “*dumma*” använts genomgående under våra intervjuer. Detta kan i sin tur relateras till huruvida intervjupersonerna romantiserat eller demoniserat Husby som plats, då intervjupersoner som i större mån velat dölja ett stigma kopplat till Husby, såsom Filip, också skapat en slags demonisering av platsen där ovannämnda negativa tillskrivelser kopplats till platsen och de som bor där. Däremot har inte denna korrelation uppenbarats sig hos samtliga intervjupersoner, där intervjupersoner såsom Johan exempelvis inte ansett det existera ett stigma i Husby som påverkat hans identitet, och som således inte behövt separera sig från platsen eller romantisera alternativt demonisera platsen som en slags strategi för att hantera stigma.

I flera olika **maktsituationer** såsom Link & Phelan uttrycker det, så har intervjupersonerna även upplevt en markant **förlust av status eller diskriminering** på olika sätt, vilka är ytterligare komponenter av stigma.⁶⁴ Intressant är vidare att denna stigmatisering inte enbart berott på deras boendemiljö, som de menar ofta varit synligt baserat på klädsel, men där Goffmans **tribala, stambetingade stigman** har också lyfts upp baserat på deras etnicitet/hudfärg.⁶⁵ Maktsituationerna har ofta varit i skolmiljöer, av lärare som haft låga akademiska förväntningar av exempelvis Nina, som menar att detta dessutom berott på att hon bär slöja, är mörkhyad och går i en “*vit skola*”, som hon själv beskriver det. De med makten i dessa situationer identifieras oftast av intervjupersonerna som etniska svenskar, men framförallt äldre män. Utöver explicita situationer där intervjupersonerna upplevt diskrimineringar i form av skällsord talar de oftast om ett slags osynligt stigmatiserande, i form av “en känsla” eller att de känner sig iakttagna, och att atmosfären ändrats när de gått in i en butik eller liknande miljöer. Från ett större perspektiv nämner samtliga intervjupersoner att det är media som skapat denna bild av Husby som en “*no-go-zone*” eller krigszon” som använts av flera intervjupersoner. De menar att verkligheten inte alls är sådan, men att konsekvensen blivit att många som inte varit i Husby har den bilden om området. Johan menar att media och politiker skapat en bild av Husby utan någon egen förankring till området, och uppger att: “[...]”

⁶⁴ Link & Phelan 2001, s. 371–372 & 375.

⁶⁵ Goffman 2014, s. 13.

jag tror att dom är typ ignoranta. Dom påstår nånting men dom har ingen aning, dom har själva inte blivit satta i den miljön [...]”

I relation till Goffmans begrepp kring ens **virtuella** och **faktiska identitet** så har många intervjupersoner byggt upp en frustration, då de ofta tilldelats en virtuell identitet av olika maktthavare, som i sin tur står i vägen för deras faktiska identitet.⁶⁶ Respondenternas faktiska identitet menar intervjupersonerna oftast vara helt olik de egenskaper marginaliserade grupper tilldelats. Det har funnits flera situationer som belyser hur den virtuella identiteten som andra generationens invandrare och som “förortsborna” gestaltat sig i frustration, där exempelvis Susanna uppger att: *“[...] dom säger att ja’ talar ren svenska men dom anser att ingen i Husby kan svenska, blir dom lite chockade, ja, oj du kan svenska. De’ é så fånigt asså”*. Den virtuella identiteten kopplas alltså inte enbart till yttre markörer såsom etnicitet utan även till boendemiljön precis som Susanna beskrev det. Detta påvisar vilka negativa konsekvenser platsens betydelse som en territoriellt stigmatiserad plats har på individer, som inte lyckas bli av med sjukdomen som är stigmat kring Husby som en plats med utbildade människor.

En annan intressant upptäckt är hur virtuella identiteter även skapats utifrån könsroller. När Ebba fick frågan om skillnader mellan tjejers och killars upplevelser av att bo i Husby uppgav hon att: *“Vi tjejer är ändå lite försiktiga [...] Vi har mer ansvar hemma [...] killar är nog mer fri. Kan vistas ute mer fritt.”* Även Robert talar om denna diskrepans i frihet mellan män och kvinnor, och säger att: *“[...] tjejer kanske ska klä sig mer ordentligt. Men det finns dom som klär sig som oss också men jag tror dom ses lite som annorlunda.”* Denna könsaspekt kan också ha påverkat huruvida intervjupersonerna romantiserat eller demoniserat platsen, där Ebba förklarar vidare att detta lett till att tjejer inte kunnat känna sig bekväma i offentliga ytor i Husby i lika stor utsträckning som killar, vilket även påverkat deras roll i civilsamhället. Just denna aspekt behandlar sista temat om organisationer i ytterligare detalj.

Susanna berättar; *” [...] ibland säger jag att jag är från Kista bara för att dom inte ska hålla på. Döma mig och min identitet. När jag säger att jag är från Husby.”* Strategier har, som i Susannas fall, varit att dölja stigmat, där samtliga har i olika maktsituationer såsom i samtal med chefer sagt att de bor i Kista istället för Husby. Andra respondenter har istället försökt att förändra andras syn på dem, då det i många avseenden varit svårt att dölja stigmat, som

⁶⁶ Goffman 2014, s. 10.

dessutom baseras på etnicitet, religiositet och hudfärg. Detta har även påverkat intervjupersonerna olika, då Per i sin vardag är rädd att andra ska vara rädda för honom då han menar att han utseendemässigt förknippas med en stereotypisk bild av en terrorist. Per förklarar; ” [...] jag har skägg, å jag har svart hår [...] när något sånt sker, å personen som gjort det ser nästan identisk ut som jag, det är oftast därför, jag känner mig när ja e i stan å går förbi, hoppas att ingen känner sig otrygg bara för att jag går förbi dom, men oftast är det därför jag är snällare än vanligt.” Därför är han extra medveten om att vara snäll, alltid le och att se så icke-hotande ut som möjligt. Nina talar däremot om att hon blivit stärkt av sin Husby-identitet i tidig ålder, som hjälpt henne senare när hon flyttat till ett “vitt” område och setts som annorlunda. Detta tema har ingen vidare koppling till huruvida intervjupersoner demoniserat eller romantiserat platsen, utan snarare hur makthavare eller individer i situationella maktpositioner har en bra eller dålig bild av Husby. Således påverkas inte intervjupersonernas identitetsskapande av i vilken grad Husby ses som en stigmatiserad plats av de “etablerade”.

Oavsett reaktion har detta medfört en tydlig känsla av exkludering kopplat till plats, där Husby och andra marginaliserade förorter i Stockholm generellt anses fränkopplade till områden innanför tullarna, eller innerstan. I detta avseende skiljer sig Johan åt som bland annat hävdade att han inte känt ett annorlundaskap på basis av varken etnicitet eller territoriellt. När respondenten Johan fick frågan om vilken plats han trivdes bäst på uppgav han; ”*Vilken plats... de’ vet ja faktiskt inte. De’ känns som att jag trivs lika mycket överallt.*”

Bortsett från Johan så har detta tema uppenbarat mönster som påvisat hur intervjupersonernas bild av Husby också skett i relation till deras identitetsskapande, som gestaltat sig i de olika komponenterna som utgör stigma, känslan av exkludering och inkludering samt de strategier som härletts ur deras syn på Husby. Flera intervjupersoner har uttryckt en känsla av exkludering till övriga samhället, och dessa har i väldigt stor grad romantiserat Husby. Å andra sidan har andra intervjupersoner känt en större inkludering till övriga samhället än Husby, vilket lett till ett olikskapande i hans syn på Husby, där grupperingar skapats baserat på var i Husby en bor. En sådan demonisering har genomsyrat denna undersökning, där nästan samtliga intervjupersoner talat om en “bra” och “dålig” sida av Husby, som baseras på huruvida man bor i hyresrätter eller bostadsrätter.

Utöver intervjupersonernas relation till Husby, som gestaltat sig i olika romantiseringar respektive demoniseringar av området, så har stycket ovan gett en slags inledning till

intervjupersonernas relation till samhället i stort, vilket presenteras nedan och sätts i relation till dessas identitetsskapande.

5.2. Tillhörighet till samhället

Vidare har intervjupersonernas grad av tillhörighet till Husby och samhället i stort varierat. Detta har i sin tur påverkat hur de upplevt en stigmatisering och exkludering, men som också gett upphov till olika strategier individerna emellan. **Strategierna** har fluktuerat beroende på intervjupersonernas känsla av tillhörighet till platsen, såväl Husby som samhället i stort. Filip var den intervjuperson som kanske tog störst avstånd från en Husby-gemenskap och försökte spendera så lite tid som möjligt i området. Filip känner ofta av en orättvis **stämpling** av Husby som kriminell, och upplever en slags uppgivelse inför att försvara Husby, och säger: *“[...] har flera bildat samma eller en likasinnad uppfattning om en viss grej så är det svårt att liksom motbevisa det.”* Strategin kring detta uppkommer i samma svar där han uppger: *“[...] man är ju också såhär rädd, då tar den naturliga instinkten och överlevnaden i åtanke. Om jag väljer att stå emot, vad kommer det för konsekvenser efter? Jag blir exkluderad oavsett.”* Han upplever **tillhörigheten** till Husby som ett handikapp och som en börda man blir tvungen att bära på. Att säga att man bor i Husby bär på negativa konsekvenser, där människor i **maktsituationer** dömer ut Husbybor, enligt Filip, och således är det därför enklare att dölja stigmat. Denna strategi görs även på basis av klädsel, och Filip motiverar detta genom att säga: *“[...] jag försvårar det för dom utanför att kunna liksom, kartlägga signaler på att ja’ é från Husby.”*

Detta står i stark kontrast till Nina, som uppger sig inte ha möjlighet att strategiskt dölja stigmat kring **stereotyper** och platsbaserade stämplingar då hon bär på det som ger upphov till stigmat dagligen, nämligen hennes egen hudfärg och faktumet att hon bär slöja. En vidare skillnad är att hon känner en stark tillhörighet till Husby och inte till övriga samhället, som hon menar exkluderar henne i olika maktsituationer såsom på jobbet, i skolan men också i vardagen. Nina beskriver hur etniciteten påverkar hennes vardag: *“Asså jag har rört mig väldigt få gånger ute i Östermalm å varje gång är det nån som lagt en kommentar, attackerat mig verbalt, typ alla gånger jag vart där [...] Om du kommer dit som svart hijabi, du é dömd. Direkt. Men det upplever jag inte i Husby.”* Nina menar att hon upplever ett starkt annorlundaskap till majoritetssamhället, som exkluderat henne genom att skapa ett stigma i form av **diskrimineringar** vilket lett till en **förlust av status** för Nina.

Den nämnda separation som genomsyrat intervjuvaren där Husbybor konnoteras med olika negativa egenskaper har också påverkat deras känsla av tillhörighet. Filip har i försök att inte sammankopplas med dessa egenskaper skapat en separation med Husby, då han är i området så lite som möjligt, klär sig och talar på ett annat sätt som ett medvetet sätt att skapa denna distans och fränkoppling till området, vilket han förklarar som “ett sätt för att överleva” och anpassa sig till majoritetssamhället. Andra har istället för att skapa en separation också försökt att anpassa sig till denna generalisering av dels Husby, men också invandrare i stort. Nästan samtliga respondenter talar om denna anpassning, där en strategi för att undkomma dessa negativa förknippelser har varit att i olika maktsituationer, såsom i arbetslivet och i kontakt med “svenskar” undvika att nämna Husby. Exempelvis uppgav Doris: “[...] när jag kommer till en arbetsintervju och säger att ja’ é från Husby, asså de’ é ett drabbat område, jag tror inte dom skulle anställa mig asså’”. Istället säger de flesta intervjupersoner att de bor i Kista, som är närliggande men som inte är territoriellt stigmatiserad.

Denna känsla av tillhörighet har ofta kopplats till **etnicitet** och härkomst. Doris är en av flera intervjupersoner som gör denna koppling mellan en känsla av tillhörighet bland invandrare som bor i utsatta områden, vilket kan ses som ett spår av ett tribalt stigma. Doris: “*Det är inte stor skillnad, gemenskapen finns där också, de’ é alla invandrare, alla é samma.*” Denna tillhörighet har gett upphov till att Doris inte behövt ha en strategi för att hantera ett stigma i Husby, hon hävdar bland annat att: “[...]jag känner mig hemma i Husby, ja’ behöver inte spela något jag inte är, jag är verkligen mig själv [...]”

Sernhedes resonemang om att unga vuxna som bor i multietniska bostadsområden ofta känner sig alienerade i relation till majoritetssamhället i Sverige på grund av deras invecklade position där de inte anser sig ha ett respektabelt bostadsområde blir relevant i detta tema.⁶⁷ Såväl Doris som Nina känner en tillhörighet enbart till Husby och liknande förorter i Stockholms urbana periferi. Deras svar visar spår på en slags alienation till majoritetssamhället, där Nina medvetet sällan åker in till stan på grund av en vetskap om att hon görs annorlunda, diskrimineras, stereotypiseras och stämplas. Detta även i olika maktsituationer, vilket samtliga är komponenterna för stigma. Exempelvis uppger Nina att; “[...]Asså jag har rört mig väldigt få gånger ute i Östermalm å varje gång är det nån’ som lagt en kommentar, attackerat mig

⁶⁷ Sernhede 2006, s. 106.

verbalt, typ alla gånger jag vart' där. Å jag har varit där kanske tre gånger? Och det é därför jag inte åker dit längre, för att det är så sjukt segregerat där, de e sjukt. Om du kommer in dit som svart hijabi, du e dömd! Direkt! [...]"

Detta har inte lett till det som Sernhede kallar för en vilshenhet och bristande känsla av tillhörighet, utan flera intervjupersoner såsom Robert och Per känner en trygghet och tillhörighet i Husby, men som, likt Doris och Nina, inte sträckt sig längre än så.⁶⁸ Detta har påverkat identitetsskapandet och medfört olika tydliga begränsningar i intervjupersonernas vardag, där exempelvis Nina undviker innerstan i Stockholm, och Per är extremt osäker på huruvida människor som inte har en utländsk härkomst ser honom som en terrorist eller som farlig. Som ett resultat har Per utvecklat en strategi där han gör allt i sin makt för att framstå som snäll och harmlös, och något som nästan samtliga intervjupersoner uttryckt är just detta behov av att övertyga andra om att de är snälla och är motsatsen till farliga och i förlängning kriminella.

Stämplingen som kriminell som många känt av har däremot inte fått intervjupersoner att förstärka den stereotypen av en Husbybo, utan snarare att bekämpa den på olika sätt. Filip har försökt dölja stigmat med hjälp av kläder och ett avståndstagande till Husby, medan Per menar att han bär på den stämpeln med stolthet, via sin klädsel, men motarbetar den genom att påvisa en snällhet. Per säger: *"[...] när ja' é i stan å går förbi, jag känner liksom, hoppas att ingen känner sig otrygg bara för att jag går förbi dom, men oftast är det därför jag är snällare än vanligt [...] om nån iranier begår en våldshandling, jag ber om ursäkt. Jag bevisar istället att nej, vi iranier är snälla, invandrare, oavsett var vi kommer ifrån [...]"*. Per undviker även att använda axelväskor, något som han menar kopplats till kriminalitet i den urbana periferin; *"Det är oftast en svensk som då drar parallellen, att jaha, den här personen säljer narkotika. Det är en helt vanlig axelväska."* Undantaget i detta fall är Johan, som aldrig utvecklat olika strategier för att hantera ett stigma, då han inte anser att ett sådant stigma existerar. Således har han inga problem med att säga till andra att han bor i Husby, och han känner inte heller ett behov av att motarbeta den stämpling som andra anser existera. Däremot talar Johan om ett slags stambetingad "tribalt" stigma, kring hur asiater är. Detta menar han påverkat identiteten när han var yngre, då han kände en press av att leva upp till stereotypen som han menar kopplas till Filippiner ofta, vilket är att vara intelligent.

⁶⁸ Ibid, s. 106.

Resultaten påvisar hur identitetsprocesser som är förankrade kring stigma ofta utvecklas till en förstärkt känsla av tillhörighet till den territoriellt stigmatiserade platsen, som i flera fall i denna studie. Dessa personer har då ämnat aktivt ändra bilden som finns av Husby som en kriminell plats genom olika strategier såsom att ändra ens språkbruk, klädsel eller beteende. De flesta intervjupersoner förklarar detta med ordet “anpassning” som ett sätt för att känna någon slags inkludering i majoritetssamhället, och inte märkas ut alltför mycket. Det har däremot varit svåröverkomligt att känna samma tillhörighet som de har till Husby, där de på något vis ofta upplevt att de kan släppa garden och ta bort sin mask, i enlighet med Goffmans uttryck. Alltså finns det maktstrukturer som skapar en gränssättning mellan majoritetssamhället, eller innerstan i Stockholm som ofta konkretiseras av intervjupersonerna, och den urbana periferin som grundas i att “etniska svenskar” har ett slags tolkningsföreträde och auktoritativ makt över Husbybor, som ofta känner sig utpekade på subtila sätt. Detta kan exemplifieras med Roberts uttalande, som uppgav: “[...] när ja’ é i stan och så, man får mycket blickar, nej de’ é sant, jag känner mig mycket mer hemma i Husby.” Samtliga intervjupersoner menar på att denna känsla av utpekning har att göra med den bild som media skapat av Husby, där det politiska läget intensifierat dessa känslor av annorlundaskap gentemot vad de kallar för “svenskar”. Slutligen visar denna tillhörighet i Husby på att intervjupersonerna kunnat visa sin **faktiska identitet**, men som i kontakt med övriga samhället tillskrivs en **virtuell identitet**. Det intressanta är att ingen ämnat leva upp till denna identitet, utan ämnat bekämpa den, precis som Jasmine gjort i Rosales & Ålunds undersökning. Detta motbevisar den roll som sociologer ofta givit stigmatiserade grupper som offer och passiva, där denna undersökning påvisat den dagliga kamp som många boende i territoriellt stigmatiserade “kriminella” områden tar emot en sådan förstärkning av en redan etablerad stämpling.

I en återkoppling till den prisma som använts som analysmetod, blir det uppenbart att intervjupersonernas känsla av tillhörighet påverkats av den stigmatisering som kopplats dels till platsen men även till deras fysiska kroppar och härkomst.

Tillhörigheten, eller snarare bristen på tillhörighet till majoritetssamhället har som ett led ur detta skapat upplevda exkluderingar bland “etablerade” som ofta benämns vara etniska svenskar som bor innanför tullarna i Stockholm, och “outsiders” vilka varit etniska minoriteter i Stockholms marginaliserade områden. Slutligen har även denna känsla av tillhörighet i Husby kontra alienation till övriga samhället även gett upphov till olika

strategier för att hantera en exkludering och stigma. Liknande grupperingar görs även mellan människor med invandrabakgrund, vilket Susanna förklarar; ”[...] de finns ju blattar som ner på blattar, om du e uppväxt i Östermalm eller på Kungsholmen automatiskt du blir finare dom flesta ja har stött på tycker att de är finare, bättre [...]”.

Dessa två teman har berört hur intervjupersonernas relation till Husby och samhället i stort påverkat dels deras identitet och självbild, men också de strategier som uppenbarar sig samt diverse grupperingar mellan dels territoriellt åtskilda grupper, men också etniska grupper. Däremot syftar denna undersökning vidare till att fylla en organisatorisk kunskapslucka, då ett ytterligare fokus på just medlemmar i organisationer i utsatta förorter behövs. Temat nedan belyser just detta, i ett mikroperspektiv som berör medlemmars identitetsskapande och huruvida civilsamhället bidragit till att ge ytterligare resurser för unga vuxna att hantera ett territoriellt präglad stigma.

5.3. Organisation

Ett annat fenomen är hur intervjupersonerna också påverkats olika beroende på om de vistats mycket i Fryshuset Husby eller Reactor. För Nina har föreningslivet varit en integral del i hennes hantering av stigma, hennes självbild samt fungerat som en resurs för att förändra hennes livssituation och som givit henne erfarenhet och kliv in i en arbetsmarknad. I samtliga intervjuer har just personalens kompetens visat sig vara en viktig komponent för individens hantering av stigma. Robert har lärt sig via diskussioner med en personal från Reactor att hantera stämplingar och stereotyper om Husbybor från utomstående och i maktsituationer. Han menar att tack vare diskussioner med personalen Peter (alias) har han istället för att bli arg lärt sig att acceptera att den stereotypen och stämplingen skapats av media. Nina har på samma sätt känt sig stärkt fysiskt av träningen i Fryshuset Husby, men som också stärkt hennes självbild och självförtroende, då hon annars som en ung mörkhyad kvinna med slöja känt sig utsatt. Hon säger: *“Med kampsport, du får ju ett självförtroende som lyser igenom [...] Å jag tror de’ é där självförtroendet hjälper en fett mycket. Eh, o man blir trygg i sig själv. När du möter nya människor. Du känner dig bara mer säker.”*

De har även varit viktiga som resurs då just Nina kunnat använda personalens kontaktnät för att utveckla sin verksamhet. Hon säger: *“[...] dom har hjälpt oss att bygga kontakter, med folk som har makt i området, och gav oss stöd och försökte guida oss.”* Utan att nämna Fryshuset

Husby eller Reactor så har Husby i stort påverkat hennes identitet på ett positivt sätt. Hon menar att Husby kan ses som en stor rörelse, som en stor gemenskap, där Reactor, Fryshuset Husby och workshops i Folkets Husby givit henne en tillhörighet, något hon inte känner eller känt i andra områden. Inte ens där hon för närvarande bor. Föreningslivet i stort anser hon har även påverkat jämlikheten mellan könen positivt, och hävdar bland annat att; *“Den här byggnaden erbjuder mycket till tjejer [...] Annars hade dom liksom varit hemma. Ehm, men förut vet jag att det inte fanns mycket att göra här [...] Centrum var redan occupied av alla grabbar [...] Men nu har dom börjat ha tjejkvällar, å nu har det börjat komma många tjejer dit.”* Kring frågan om hur tjejers självbild påverkats av kampsportsklubben i föreningen säger Nina: *“[...] asså vissa kommer ut ur sitt skal kan man säga, dom blir mer som killar lite, dom tar för sig som dom gör. Den främsta egenskapen é kanske att man vågar prata mer.”* Denna förändring påpekar även Robert, som spenderar mycket tid i Reactor men som på sistone sett fler tjejer vistas där, särskilt under danskurser, som han menar blir ett avbrott från deras ofta stora ansvarstagande i hemmet, där de istället kan, som Robert beskrivit det, *“[...] känna en frihet”*. Susanna pratar om hur unga vuxna som bor i utsatta områden oftast påverkas identitetsmässigt på grund av ett deltagande i organisationer. Susanna: *“Jag tror nån som är förvirrad eller har problem när de kommer i samröre med organisationen och de hittar ett ställe som de känner sig trygg. De’ blir en hjälp.”*

Dessutom menar flera intervjupersoner att Fryshuset Husby och Reactor bidragit till en större inkludering i samhället, där broar mellan ett “vi” och dem” byggs. Doris uppger att Fryshuset hjälpt ungdomar att känna sig inkluderade i övriga samhället, och uppger att: *“[...] speciellt dom ungdomarna, vissa har inte ens åkt ut från Husby, dom vet inte ens hur man beter sig.”* I samma svar uppger Doris att: *“[...] dom lär sig civilisationen faktiskt för många har en fattig levnadsstandard, dom smälter ut. Fryshuset åker ut med dom till stan, och dom ungdomarna vet hur de ska anpassa sig [...]”* Andra intervjupersoner talar även om hur involverandet i föreningar fått dem att träffa nya människor utanför Husby, där Johan säger: *“Jag har fått många nya som jag chillar med här. Jag hade inte umgåtts med många här, om det här inte fanns.”*

Flera intervjupersoner uppger emellertid att föreningsliv och det organisatoriska i samhället inte påverkat deras identitet eller givit dem ett annat förhållningssätt till stigma. Detta kan i sin tur kopplas till strategier, där Filip, som på olika sätt försökt dölja sitt stigma och tagit avstånd till Husby, inte heller vill förknippas med Reactor. Han hävdar att han sällan är i Reactor, och

är där enbart för att stötta sin bror, som gör musik i lokalen. Inte heller Ebba anser att Fryshuset Husby varit en viktig del av hennes liv, utan som främst fungerar som en mötesplats på kvällen när det är mörkt ute. Däremot talar även Ebba om en slags fristad hos föreningar, där hon och hennes umgängeskrets annars hade varit hemma hos varandra, men där de inte hade kunnat slappna av då familj och syskon är ständigt närvarande. Även Filip ser fördelen med dessa föreningar, och säger: *“Vem vet var många här hade varit om inte Reactor fanns, säkert i centrum eller hamnat i kriminalitet.”* Civilsamhället ses alltså som en utväg för många ungdomar från kriminalitet och rekrytering till kriminella aktiviteter, som sker i de offentliga ytorna i Husby, främst i Husby centrum.

Således har organisationer haft en viktig roll för intervjupersonerna, dels i identitetsprocessen där flera har känt en trygghet och en styrka i deltagandet i föreningar. Detta har exemplifierats främst med Nina som kunnat hantera sitt stigma bättre med större självförtroende tack vare kampsporten, och där bland andra Robert kunnat reflektera över sitt förhållningssätt till stereotyper och stämplingar kopplat till territoriellt stigmatiserade platser. Däremot har det funnits en diskrepans mellan intervjupersonernas svar, där andra inte märkt av en påtaglig förändring eller inverkan på varken identitet eller hantering av stigma. En av dessa intervjupersoner är Ebba, som kunnat se fördelarna med dessa föreningarnas roll för andra unga vuxna, dels som en fristad för tjejer men också som ett sätt för att komma bort från kriminella influenser. Ebba uppger bland annat att; “[...] Det är ett plats där man i alla fall kan hänga. Alltså jag som tjej 22 år kan ju inte hänga ute. Titta hur mörkt det är och klockan är bara 6. Det är typ vår mötesplats. Det är ljusst. Det är inomhus. Om inte fryshuset skulle finnas skulle det vara kaos.”

Som återkoppling till tidigare forskning så speglar resultaten från fältundersökningen i många avseenden Rosales & Ålunds undersökning, där individens självbild påverkats negativt av en territoriell stigmatisering, något som flera intervjupersoner upplevt.⁶⁹ En tydlig parallell kan göras mellan Rosales & Ålunds Jasmine, som aldrig känt en tillhörighet på grund av att hon gått i en innerstadsskola, och Nina som gått i en huvudsakligen “vit” skola och inte heller känt en tillhörighet till den platsen. Såväl Jasmine som Nina har som en strategi för att handskas med en slags förlorad status utanför den urbana periferin har varit att stärka sig själva; Jasmine med hjälp av föreningen Megafonen i Husby, och Nina med hjälp av kampsporten i Fryshuset

⁶⁹ Rosales & Ålund 2018, s. 55–56.

Husby. Föreningslivet har alltså bidragit till att ge de unga kvinnorna en känsla av tillhörighet via ett engagemang i civilsamhället, som i sig självt blir till ett socialt handlande för att inte förlora status. Detta kallar Rosales & Ålund för en transcenderande identitetsprocess, som är en utvecklingsprocess för individen där hen, tack vare kollektivt handlande (såsom Nina i Fryshuset Husby) kunnat överskrida tillskrivna underordnade identiteter, och därmed kunnat omskapa sig själva.⁷⁰ Fryshuset Husby som plattform har gett Nina de verktyg hon behöver för att handskas med maktsituationer på ett annorlunda sätt, där hon istället för att känna sig som ett offer kan säga ifrån eller åtminstone känna sig trygg i sig själv.

Denna känsla av trygghet i tillhörigheten i föreningar har även bland annat Per upplevt. Han menar att många ungdomar hade varit i Husby centrum och andra offentliga ytor där det finns en stor utsatthet, om det inte vore för föreningarna i området. Föreningarna har även fungerat som en plattform för unga vuxna Husbybor att komma ifrån stämplingen som kriminella, då de erbjuds andra karriärmöjligheter. Han säger: “[...]du kan bygga en framtid där, du kan göra musik, vill du bli som alla andra kändisar du ser, var i Reactor.” Således har civilsamhället givit resurser för stigmatiserade individer att kunna hantera sin, i många avseenden, underordnade maktposition i vardagen.

Detta överensstämmer delvis med Ahrne & Papakostas tes om att medlemskap i organisationer är en viktig faktor för individers känsla av tillhörighet och gemenskap, som i sin tur formar ens identitet.⁷¹ Nina har blivit stärkt och fått ett större självförtroende tack vare föreningslivet i Husby, från kampsporten men också från olika Workshops i andra föreningar såsom Folkets Husby. Hon uppger att detta har gett henne självförtroendet att kunna möta den stigma som baseras på hennes etnicitet och härkomst i hennes “vita” bostadsområde, i stan och i andra situationer där hon känner sig i en lägre maktposition. Denna exkludering med etnicitet som grund talar även Kings om, som menar har påverkat föreningsaktiva invånare i den urbana periferins känsla av tillhörighet och identitet. Föreningsaktiva som bor i stigmatiserade geografiskt avskurna områden upplever ofta att de avviker från majoritetssamhället på grund av den stämpling och stereotypi som kopplats till dessa platser, vilket kan ses som ett tillstånd av anomali. Kings menar däremot att detta lett till att föreningarna i dessa områden blivit etniskt

⁷⁰ Rosales & Ålund 2018, s. 51.

⁷¹ Ahrne & Papakostas 2014, s. 16–17 & 19.

förankrade, vilket inte stämmer överens med Fryshuset Husby och Reactor, vars medlemmar är unga vuxna Husbybor i allmänhet.⁷²

Däremot talar nästan alla intervjupersoner om ett skillnadsskapande mellan etniska svenskar och "invandrare" i stort i bägge föreningar, som domineras av medlemmar av utländsk härkomst. Denna diskrepans har genomsyrat studien, där de "etablerade" i Elias & Scotsons mening varit svenskar i denna kontext, medan "outsiders" varit etniska minoriteter som bor i marginaliserade förorter såsom Husby.⁷³ Detta resultat har måhända varit väntad, men ett annat olikskapande som också genomsyrat resultaten och återfunnits hos flera intervjupersoner är skapandet av ett "vi och dom" inom Husby, där intervjupersonerna sett sig som tillhörande en etablerad grupp, de som bor i bostadsrätter, gentemot "de andra", vilka är de som bor på andra sidan Husby i hyresrätter. Exempelvis uppger Susanna att: "[...] *det finns olika delar i Husby, den sidan som jag bor på, den är lugn. Det är inte så mycket skit, men på andra sidan. Där i centrum, är de' kaos, asså' i centrum.*" "[...] *jag bor på den finare sidan av Husby.*" Filip beskriver sin sida av Husby: "[...] *det området där vi bor så kan de flesta hålla med mig om att där, så är lite av en fristad, liksom. Lite halvt orörd om man jämför med, ehm, andra sidan Husby som man brukar liksom uttrycka det på [...] jag har sett att där de' é bråkigt eller stökigt är de' oftast, så rör det sig om områden där det är hyresrätter [...]*". Detta om något visar på just det Elias & Scotsons tes varit, nämligen att grupperingar skapas oavsett samhällskontext, där Winston Parva varit segregerat trots att zonerna varit lika i flera avseenden, precis som i Husby. Skapandet av ett "vi" och som ett resultat, "dom", kan också ses som en strategi i enlighet med Goffmans uttryck⁷⁴, för att föra över en territoriell stigmatisering till en annan samhällsgrupp, eller zon som i detta fall.

5.4. Sammanfattning

Ovan har intervjupersonernas relation till Husby i form av romantiseringar och demoniseringar belysts, som sedan utmynnats i deras relation till samhället i övrigt, något som i sin tur gestaltats i alienation och förstärkning av platsbundna identiteter. Vidare har vi belyst en slags diskrepans mellan strategier att hantera stigma, som resulterat i antingen en medveten självexkludering från förankringar till den stigmatiserade platsen eller en acceptans av stigmatiseringen, något

⁷² Kings 2012, s. 63 & 66–67.

⁷³ Elias & Scotson 2010, s. 234–235.

⁷⁴ Goffman 2014, s. 112.

som Goffman betecknat som en mognadsfas. Fokus har vidare legat på just organisationers betydelse i en utsatt och stigmatiserad förort för unga vuxna som i olika stor grad uttryckt en önskan att kunna hantera sitt stigma.

Fältstudien har i relation till våra teoretiska begrepp visat hur de olika komponenterna inom stigma fungerat som verktyg för att forma individers självuppfattning, identitet och syn på andra. Komponenterna har använts av olika makthavare och genomsyrt många intervjupersoners vardag, som sedan i sin tur socialiserats på basis av denna stigmatisering. På grund av stigmat har de utvecklat olika strategier som i viss bemärkelse har med överlevnad att göra, där flera intervjupersoner menar att Husbybor måste *anpassa sig* för att komma undan stigma. Denna analys synliggör osynliga socialkonstruktivistiska mekanismer vilka påverkat individers identitetsprocess, där vissa funnit styrka från sin marginaliserade sociala position, och där andra utvecklat en osäkerhet kring andras uppfattningar om honom.

Inledningsvis har undersökningen påvisat hur intervjupersonernas relation till Husby också påverkat deras relation till övriga samhället. De respondenter som i större grad romantiserat Husby på olika sätt har ofta uttryckt en ovilja att inkluderas till övriga samhället, medan de enbart känner en känsla av tillhörighet till Husby och andra förorter i den urbana periferin. Detta kan sättas i relation till Goffmans teori om acceptans i en mognadsfas kring sitt stigma, där dessa respondenter accepterat att de ses som annorlunda jämfört med majoritetssamhället. Vi anser att dessa respondenter fått en förstärkt känsla av tillhörighet till just en stigmatiserad plats på grund av att samhället har på olika sätt fått dem att känna sig alienerade, alltså annorlunda. Detta har visat sig vara fallet när de vistats utanför området och omedelbart känt sig utpekade, som annorlunda och i vissa fall, som kriminella.

Däremot har de respondenter som demoniserat Husby och därmed skapat en separation till området uttryckt en önskan att känna sig inkluderad till övriga samhället, där denna separation från en territoriellt stigmatiserad plats upplever vi vara en slags strategi för att uppnå en sådan inkludering genom att exkludera sig från Husby. Alienationen blir i detta fall både gentemot övriga samhället, som de upplever en vilja att tillhöra, men också till platsen, som de självmant valt att separera sig ifrån för att inte bli "smittade". Detta grundar sig i en utsatthet och rädsla kring konsekvenserna av att bli sedd som en Husbybo, som kopplas i olika maktsituationer och i vardagen med negativa förankringar såsom kriminalitet, annorlundaskap och ohederlighet.

Något som genomsyrat intervjuerna och som kan relateras till Elias & Scotsons teoribildning om "etablerade och outsiders" är faktumet att nästan samtliga intervjupersoner skapat olika grupperingar, inte bara gentemot samhället i stort men också mot etniska grupper såsom svenskar och invandrare, samt lokalt. Flera intervjupersoner talar om ett slags "vi och dem" där Husbybor ofta ses som annorlunda utanför området, vilket lett till skapandet av olika strategier för att dölja stigma. De etniska skiljelinjerna som ofta dragits av intervjupersonerna grundar sig ofta på en känsla av underlägsenhet gentemot svenskar, och att respondenterna ofta upplever sig oönskade i samhället och av svenskar. Detta är något som kan relateras till Goffmans stambetingade stigma, där stigma "smittat" av sig på respondenterna från deras föräldrars bakgrund. Slutligen bevisas Elias & Scotsons slutliga tes om att människor i alla lägen skapar grupperingar då det även inom Husby finns tydliga grupperingar i olika maktsituationer, framförallt mellan de som bor på den "bra" respektive "dåliga" sidan av området. Även i stigmatiserade området reproduceras grupperingar, som i sin tur skapar ytterligare stigma. Vi anser detta vara en strategi för att ge sig själva makten genom att gå på ännu en marginaliserad grupp.

Avslutningsvis har denna undersökning visar just hur viktigt civilsamhället och organisationer i den urbana periferin är för individens identitetsskapande. Respondenternas tid i Fryshuset Husby och Reactor har givit många en känsla av trygghet och framförallt en känsla av tillhörighet i ett samhälle som annars enbart skapat alienation och diskriminering. Många intervjupersoner har fått ett större självförtroende och bättre självbild efter att ha varit i Fryshuset Husby och Reactor. En annan upptäckt har varit att tjejer har fått ett större utrymme i dessa organisationer, vilket skapats tack vare olika evenemang och initiativ av andra tjejer, vilket har stärkt dem i flera avseenden. Dessa organisationer har alltså kunnat användas som ett verktyg för att kunna hantera stigma på olika sätt, där även personalen varit tongivande för de unga vuxnas möjligheter att etablera sig och anpassas till övriga samhället, ord som varit viktiga för flera respondenter. Däremot är det av vikt att nämna att de respondenter som demoniserat Husby och skapat en separation med platsen som strategi för att undkomma stigmatiseringen har uteslutit även organisationerna, som är förknippade med Husby. Dessa intervjupersoner har inte heller känt ett behov av att få sådan hjälp för att kunna hantera stigmatiseringen, eftersom de redan känner en slags inkludering till övriga samhället.

6. Slutdiskussion

I och med Husbykravallerna 2013 och andra incidenter så har det funnits anledning att se Husby som en territoriellt stigmatiserad plats. Således har vi tagit reda på huruvida unga Husbybors identitet och självbild formats och påverkats av att bo på en kriminellt stämplad plats. Vidare har ändamålet varit att se även hur deltagande i civilsamhället och mer specifikt Fryshuset och Reactor i Husby påverkat sagda identitet och självbild och som en resurs för att hantera stigmatiseringen i form av strategier. Som ett led ur syftet har frågeställningar skapats. Nedan kommer vi att besvara dessa frågeställningar, där även den kunskapslucka som vi belyst kommer att besvaras, nämligen hur identiteten formas och skapas av en territoriell stigmatisering och civilsamhället, med fokus på just medlemmar inom föreningar.

Första frågeställningen har berört hur unga vuxna Husbybors identitet och självbild påverkats av det stigma som ofta kopplats till Husby, bland annat av media och politiker. Inledningsvis är det uppenbart att de flesta intervjupersoner upplevt stigma, på olika sätt, där samtliga komponenter för Link & Phelans kriterier för stigma återfunnits i intervjuvaran. Det har däremot funnits en komplexitet kring detta, där det funnits exempel då respondenter känt en inkludering till såväl Husby som övriga samhället. Således har dessa respondenter inte känt pressen som andra känt kring ett behov av att motbevisa stämplingen som Husby och Husbybor ofta tillskrivits, och har således utvecklat en positiv självbild och trygghet i sin identitet. Stigmat har däremot påverkat flera andra respondenter, vilka upplevt att deras virtuella identitet blivit "smittade" av denna territoriella stigmatisering. Detta har medfört ett behov av att motbevisa detta genom att framhäva sin faktiska identitet och att ständigt vara sitt bästa jag. Detta har haft en stor påverkan på flera respondenter, vilka bland annat upplevt en osäkerhet inför möten i offentliga ytor utanför Husby och rädsla för att uppfattas som just kriminella på basis av "stigmatycken" såsom Goffman uttrycker begreppet.⁷⁵ Flera respondenter har som ett resultat av denna virtuella identitet byggt upp en frustration över att inte fått chansen att visa upp sin faktiska identitet medan andra upplevt en slags uppgivenhet inför att försöka motbevisa den stämpel som Husby fått som en kriminell plats, och menar att det då istället är bättre att dölja var man bor. Något som är gemensamt är att dessa uppfattar sig i olika grad som underlägsna i olika maktsituationer, som manifesterat sig bland annat i skola, arbetsplats och offentliga ytor och som påverkat dessas självbild negativt.

⁷⁵ Goffman 2014, s. 112.

Däremot har andra respondenter känt sig stärkta från denna maktlöshet tack vare resurser som återfinns i Husby och organisationerna Fryshuset Husby samt Reactor. Dessa lokaler har fungerat som plattformar där unga vuxna kunnat förbättra sin självbild och identitet tack vare den gemenskap som skapats. Dessutom har denna exkludering till övriga samhället också förstärkt deras inkludering och känsla av tillhörighet till Husby, vars gemenskap givit individer styrka i socialt underordnade positioner. Istället för att uppleva skam kring "stigmasymboler" har dessa istället kunnat acceptera och känna stolthet över sitt stigma, som manifesterat sig i "stigmasymboler", vare sig de är tribala - hudfärg/etnicitet - eller i form av klädsel och språkbruk såsom slang. Detta har lett till en god självbild, högt självförtroende och positiv identitet, vilket varit möjligt tack vare gemenskapen och känsla av tillhörighet som formats i civilsamhället i Husby.

Vidare har det varit av relevans att undersöka vad för strategier i Goffmans bemärkelse som respondenterna använt för att kunna hantera det stigma som ofta kopplas till den urbana periferin. Intervjupersonerna har använt sig av olika strategier, beroende på deras identitet och grad av tillhörighet till Husby och samhället. Undersökningen har påvisat att individer inte nödvändigtvis behöver känna detta stigma och således inte behövt använda sig av några särskilda strategier. Detta har medfört en känsla av inkludering till samhället i stort vilket lett till en positiv självbild och identitetsprocess, då respondenten i fråga inte heller känt sig som en "outsider" i Elias & Scotsons bemärkelse.⁷⁶ Som ett resultat så har inte heller individen känt ett behov av att motbevisa en stämpling eller stereotyp, något som de flesta respondenter annars upplevt. Andra strategier har annars varit att dölja stigmat på olika vis, eller att avslöja det, vilket Goffman menar på att individen mognats i en socialiseringsprocess till den grad att hen uppnått självacceptans och självrespekt, efter att tidigare dolt stigmat eller anpassat det till samhället. Goffman kallar denna fas för den slutgiltiga.⁷⁷ Resultaten av intervjuvaren har påvisat att samtliga intervjupersoner befinner sig i spektra av olika faser i denna aspekt. Respondenter längst ifrån denna slutgiltiga fas har på olika sätt medvetet försökt alienera sig från Husby genom att skapa en separation. Denna separation har konkret manifesterat sig genom bland annat klädsel, i en rädsla över att förknippas med "Husbybarn", något som flera

⁷⁶ Elias & Scotson 2010, s. 31–33.

⁷⁷ Goffman 2014, s. 112–113.

respondenter menar ofta förknippas med kriminalitet. En annan strategi har varit att respondenter uppgett sig bo någon annanstans.

I mitten av detta spektrum återfinns de flesta av intervjupersonerna, där det varit tydligt att många intervjupersoner avsett att dölja sitt stigma i olika maktsituationer, där de upplever sig ha något att förlora på att avslöja att de bor i Husby. Detta har exemplifierats i olika arbetssituationer med chefer, i skolan då flera inte velat att bilden av dem skulle förändras på grund av att de bor i Husby och i andra maktsituationer där avslöjandet av att de bor i Husby kan ha en reell konsekvens antingen socialt eller yrkesmässigt. I andra situationer där respondenterna inte ser risker med att avslöja sin tillhörighet har de däremot avslöjat att de bor i Husby.

Närmare denna slutgiltiga fas återfinns respondenter som inte på något vis skäms över att förknippas med Husby, utan snarare både romantiserat området och ser en stor stolthet i att förknippas med platsen. Detta har resulterat i olika strategier, bland annat i form av att visa tillhörigheten genom stigmasymboler. Andra respondenter har däremot inte kunnat dölja sitt tribala stigma och upplevt en förlust av status på basis av sin etnicitet. Då har en strategi varit att just via föreningslivet och kampsporten hitta en styrka, gemenskap och självförtroende för att klara av vardagen som annorlunda. Detta påvisar vikten av civilsamhället och känslan av tillhörighet via gemenskaper i organisationer som Fryshuset Husby och Reactor har för individers möjlighet att förändra sin maktposition, förbättra sin självbild och identitet. Detta kan ses som undersökningens huvudpoäng och största bidrag till samhällsforskningen, och beskrivs vidare nedan.

Slutligen, och viktigast, har alltså undersökningen berört hur Fryshuset Husby och Reactor påverkat dessa unga Husbybors känsla av tillhörighet och identitet i stort. Det ökade självförtroende som flera respondenter uppgett sig ha fått kan även förklaras med hjälp av civilsamhället och det stora föreningsliv som finns i Husby, där Workshops i Folkets Husby, kampsport i Fryshuset Husby och musik och gemenskap i Reactor samtliga bidragit till formandet av gemenskaper och inkludering för individer som annars känt sig alienerade. Tiden i Fryshuset Husby och Reactor har gett många av intervjupersonerna just trygghet och föreningarna har fungerat som en plattform där intervjupersonernas faktiska identitet fått ta plats, något som annars varit frustrerande för intervjupersonerna i möte med övriga samhället,

där deras virtuella identitet eller stereotypen om invandrare och Husbybor överskuggat deras reella jag.

I en återkoppling till Rosales & Ålunds artikel så har denna undersökning påvisat fler individer än Jasmine vilka upplevt en maktlöshet kring skapandet av sin egen identitet, som istället övermannas av de etablerades stereotypiserande. Däremot har just civilsamhället och mer konkret Megafonen i Jasmines fall, samt Fryshuset Husby och Reactor i Husby hjälpt individer att överkomma denna situation, där de trots fortsatt diskriminering och stigmatisering kunnat hålla huvudet högt och inte låta deras självbild påverkas negativt av dessa maktförhållanden.⁷⁸ Detta är denna undersöknings viktigaste bidrag, och som täcker den kunskapslucka som påfunnits, nämligen hur individer som bor i territoriellt stigmatiserade platser påverkas av ens medlemskap i föreningar och av civilsamhället, där den vilshenhet som Sernhede menade existerar hos dessa individer har i viss grad försvunnit hos flera respondenter.⁷⁹

Undersökningen har emellertid genererat forskningsfrågor som bör sociologiskt forskas vidare om, i synnerhet kring hur organisationer bör tänka för att stärka individers identitet och självbild, där resultatet bland annat visat en ojämlikhet mellan kvinnors och mäns utrymme i dessa platser. Dessutom visar denna undersökning enbart de individer som faktiskt tagit utrymme i organisationer, fått tillgång till resurser och möjlighet till en gemenskap i en annars alienerad situation. Hur är det med de individer som inte har dessa plattformar för deras identitetsskapande och hantering av stigma? Dessa är frågor som i framtiden bör undersökas vidare, vilket i större mån lär belysa organisationers och civilsamhällets vikt för individens identitetsprocess.

⁷⁸ Rosales & Ålund 2018, s. 51.

⁷⁹ Sernhede 2006, s. 106.

7. Bilagor

Bakgrundsfrågor

1. Vad hade du tänkt göra i Reactor/Fryshuset Husby idag?
2. Vad brukar du göra där vanligtvis?
3. Hur ofta är du där?
4. Hur gammal är du?
5. Var kommer du ifrån? Var kommer dina föräldrar ifrån?
6. Jobbar du/pluggar du? Var?
7. Bor du i Husby? Hur länge har du/ni bott där?
8. Har du familj i Husby? Om ja, hur kom det sig att ni bosatte er just där?
9. Vad brukar du göra i Husby? (Vardagsaktiviteter eller fritidsaktiviteter och i sådana fall, vilka?)
10. Har du vänner i Husby som du umgås med regelbundet? Om inte, hur ser din umgängeskrets ut? Om ja, brukar ni umgås i Husby? Varför inte? Vilka delar i Husby?

Tema: Stigma & identitet kopplad till plats och etnicitet

11. Hur skulle du beskriva Husby?
12. Hur upplever du att det är att bo i Husby?
13. Känner du en gemenskap till Husby?
14. Känner du samma tillhörande/exkludering till övriga samhället?
15. Vad är det som får dig att känna denna tillhörighet/exkludering till Husby?
16. Vad är det som får dig att känna denna tillhörighet/exkludering till övriga samhället?
17. Vad tror du att andra som inte bor i Husby har för uppfattning om området? Håller du med?
18. Anser du att området skiljer sig från andra förorter? Hur?
19. Vad tycker du är bra och inte bra med att bo i Husby? (efter forskningsfråga: kan du berätta lite mer?)
20. Media, politiker samt olika myndigheter påstår att Husby är ett segregerat bostadsområde och att personer inte klarar av på egen hand att förändra sin livssituation. (Sonderingsfråga: vad tycker du om det påståendet?)
21. Om ja, ställ: När och hur märker du det?
22. Hur pass påverkad blir du ute i samhället av andras uppfattning om Husby?
23. Tror du Husby har påverkat den du är idag? Och i sådana fall, hur? Om nej, varför tror du inte det?
24. Upplever du att personer får några föreställning om dig som person när du nämner vart du kommer ifrån? Vilka?
25. Hur går du tillväga när du presenterat dig för nya personer? Anser du att du tillskrivs vissa egenskaper av andra människor? Vilka?
26. Hur skulle du beskriva dig som person? (Följdfråga: skulle du säga att samhället hade beskrivit dig på samma sätt, som du själv beskrev dig?)
27. Sonderingsfråga: Hur tror du att andra människor i allmänhet hade beskrivit dig som?
28. Tror du att människor utanför Husby får en annan uppfattning om dig när de får reda på att du bor i Husby?
29. Skiljer sig denna uppfattning jämfört med människor som bor i Husby? Hur?

30. Upplever du att Husbybor ses som annorlunda jämfört med andra i samhället? Hur? Exempelvis kläder, attityd.
31. Känner du att du kan relatera till den attityden, eller inte? Beroende på svar; påverkar det dig i vardagen, och hur?
32. Känner du att du klär dig annorlunda jämfört med andra som inte bor i Husby? Om ja, påverkar det dig i vardagen, och hur? Om nej, påverkar det dig i vardagen?
33. Känner du att du klär dig annorlunda jämfört med andra Husbybor? Om ja, påverkar det dig i vardagen, och hur? Om nej, påverkar det dig i vardagen?
34. Upplever du att din etnicitet påverkat hur du bemöts i din vardag?
35. Om ja, kan du ge exempel? Skiljer det sig mellan platser (skolan/fritiden/jobb). I vilka situationer? Med vilka människor? Personer med annan etnicitet eller samma etnicitet?
36. Upplever du allmänt att du ses som annorlunda i din vardag när du är i Husby, respektive när du inte är i Husby?
37. Upplever du allmänt att du ses som annorlunda i din vardag på grund av din etnicitet?
38. Upplever du att Husbybor ses som annorlunda? På vilka sätt?
39. Tror du att människor med utländsk bakgrund behandlas annorlunda i vardagen? Har du upplevt att du behandlats annorlunda på grund av din etnicitet? Hur?
40. Upplever du att du behandlas annorlunda av andra utanför Husby, på grund av din etnicitet? Hur? Positivt eller negativt? När? Vilka är det som behandlat dig annorlunda? Sker även detta i Husby? Hur?
41. Vilken plats trivs du bäst på?
42. Upplever du att du behandlas annorlunda av andra som inte bor i Husby? På vilket sätt? Positivt eller negativt? Hur? När? Om ja, vilka är det som behandlat dig annorlunda?
43. Har du vänner i Husby som upplevt att de behandlats annorlunda på något sätt? Hur, och av vilka?
44. Upplever du att du behandlats som mindre värd på grund av din etnicitet? På vilka sätt? Vilka är det som får dig att känna så? I vilka situationer?
45. Upplever du att du behandlats som mindre värd för att du bor i Husby? På vilka sätt? Vilka är det som får dig att känna så? I vilka situationer?
46. Tror du att det skiljer sig mellan killars och tjejers upplevelser och uppfattningar om att bo i Husby?

Tema: Identitet kopplad till organisation.

47. Vad tycker du om Fryshuset Husby /Reactor?
48. Brukar du vara i Fryshuset/Reactor ofta? Vad är det som får dig att hänga där?
49. Vad brukar du göra där vanligtvis?
50. Är föreningen en viktig del av ditt liv? Vad har Fryshuset/Reactor för betydelse för dig? Var skulle du ha hängt om det här stället inte fanns?
51. Hur har du som person påverkats av att vara här?
52. Finns det en gemenskap bland de som umgås på Reactor/Fryshuset? Hur ser den här gemenskapen ut? Gemensamma intressen?
53. Har Reactor/Fryshuset hjälpt dig att veta hur du ska handskas med till exempel fördomar om Husby?
54. Slutfråga; Är det något vi glömt som du vill tillägga?

8. Källförteckning

8.1. Litteratur

- Ahrne, Göran & Papakostas, Apostolis. *Organisationer, samhälle och globalisering: tröghetens mekanismer och förnyelsens förutsättningar*. 2. Uppl. Lund. Studentlitteratur AB. 2014.
- Ahrne, Göran. "Intersektionalitet", s. 177 – 96." I: Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik, *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2. Uppl. Liber, Stockholm. 2016.
- Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, Liber, Malmö. 2011.
- Dahlstedt, Magnus, Becevic, Zulmir & Frempong, James. "(O)tryggheten och framtiden – viljan att göra skillnad, s. 141 – 164. I: Dahlstedt, Magnus (red.), *Förortsdrömmar: ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering*, Linköping University, Avdelningen för socialt arbete, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköping, 2018:3 <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-144492> (hämtad 2018-12-03).
- Dahlstedt, Magnus, Kings Lisa & Tahvilzadeh Nazem (2018-05-28) "Platskamp: inledande reflektioner", i Platskamp, specialnummer av Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys, nr 9, doi: <https://doi.org/10.13068/2000-6217.9.F> (hämtad 2018-12-07).
- De los Reyes, Paulina (red) & Hörnqvist, Magnus. *Bortom kravallerna. Konflikt, tillhörighet och representation i Husby*. Stockholmia, Stockholm. 2016.
- Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik. "Social skiktning", s. 8–30. I: Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik, *Ett delat samhälle - makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2. Uppl. Liber, Stockholm. 2016.
- Elias, Norbert & Scotson, John L., *Etablerade och outsiders*, 2. utök. och rev. uppl., Arkiv, Lund, 2010.
- Eriksson-Zetterquist, Ulla & Ahrne, Göran. "Att få kunskap om samhället genom att fråga folk", s. 34–53. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 2:2. Uppl, Liber, Stockholm. 2015.
- Goffman, Erving, *Stigma: den avvikandes roll och identitet*, 4. uppl., Studentlitteratur, Lund. 2014.
- Kings, Lisa. "Förorten och föreningen - förvandlingen av det lokala." I; Wijkström, Filip (red.) *Civilsamhället i samhällskontraktet. En antologi om vad som står på spel*, s. 55–70. European Civil Society Press, Göteborg. 2012.

Link G., Bruce & Phelan C., Jo. *Conceptualizing stigma*. Annual Reviews Sociology. Vol. 27: 363–85. 2001.

Rennstam, Jens & Wästerfors, David. "Att analysera kvalitativt material.", s.220–34. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter, *Handbok i kvalitativa metoder*, 2:2.Uppl, Liber, Stockholm, 2015.

Rosales, León René & Ålund, Aleksandra. *Aktivism som platskamp. Självpositionering och medborgarskapande inom den svenska förortsrörelsen*. Arkiv: Tidskrift för samhällsanalys nr. 09 2018, s. 53 – 76. Doi: <https://doi.org/10.13068/2000-6217.9.2>

Sernhede, Ove. "Förorten som exil". *Loïc J. D. Wauquant och postindustriella fattigdomsmönster*, s. 109 - 24. I: Johansson, T. & Sernhede, O. (red) *Urbanitetens omvandlingar. Kultur och identitet i den postindustriella staden*, Daidalos, Göteborg, 2003.

Stinchcombe L., Arthur. *The Logic of Social Research*. The University of Chicago Press, London. 2005.

Sernhede, Ove. "Förortens 'hotfulla' unga män". *Andrafieringens geografi och behovet av alternativ till stigmatisering och kriminalisering.*, s. 91 – 124. I: *Den segregande integrationen. Om social sammanhållning och dess hinder*. Kamali, Masoud (red.) Statens Offentliga Utredningar (SOU). Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm: 2006.

<https://www.regeringen.se/49bb00/contentassets/8abbae5ea9c540f4b8a34bc905bb8752/den-segregerande-integrationen-sou-200673> (hämtad 2018-12-20).

8.2 Hemsidor

Nationalencyklopedin; Identitet. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/identitet> (hämtad 2018-12-20).